6-a Jaro. N-o 266 APERAS SEMAJNE 7. Novembro 1929

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

KULTURA KAJ INTERHELPA ORGANIZO DE PROLET-ESPERANTISTOJ

REDAKTEJO: 14, avenue de Corbéra, Paris-12e Gvidanto: E. Lanti | SIDEJO de Plenum-Komitato de SAT 23, rue Boyer, Paris-20e | ADMINISTREJO: Kolmstr. 1, Leipzig O 27 Administranto: R. Lerhner

Koncentrigo kaj superkoncentrigo kapitalista

La vestaĵo ne faras la monaĥon, kaj la mono ne faras la kapitaliston. Servistino por ĉiuj laboroj, kiu dum sia tuta vivo da laboro kaj servado kolektis en sia ŝparlibreto kelkmil frankojn, ne estas kapitalisto. Fervoja oficisto, kiu per superhoma streĉa ŝparado amasigis, malprofite je sia sano, sumon por aĉeti unu aŭ du obligaciojn, ankaŭ ne povas esti konsiderata kiel kapitalisto.

Ne estas ankaŭ kapitalisto ĉiu posedanto de laboriloj. Mia amiko, la malgranda ŝuisto ĉe l' angulo, kiu penegadas, per siaj instrumentoj, dek kvar horojn tage por akiri sian porcion, por si kaj sia familio, primokus min, se mi deklarus al li, ke li senscie estas kapitalisto. Li estas tiel malmulte kapitalisto, kiel la primitiva homo, kiu "posedas" kiel ununuran laborilon bastonon por faligi kelkajn fruktojn pendantajn sur la arboj aŭ hokŝnuron por fiŝkapti.

Por esti kapitalisto, laŭ Marks kaj... la realo, necesas la kvanto kaj la kvalito. Unue la kapitalisto devas posedi sufiĉe da mono por konstruigi fabrikojn, aĉeti maŝinojn kaj pagi laborforton — produktanton de l' kapitalista profito — kiu farante neĝbulon, formas iom post iom la kapitalon (kapitalo konstanta = produktrimedoj; kapitalo varia = salajroj).

La kapitalista kvalito konsistas en tio: La kapitalisto devas povi disponi pri laborforto (de siaj laboristoj) sufiĉa por povi vivi kaj akumuli (amasigi) profitojn nur igante labori salajratajn laboristojn. Kapitalisto estas tiu, kiu vivas el nepagata laboro de aliaj, el la kapitalista profito, alidirite: la plusvaloro.

La akumulado de l' kapitalista profito ne konas limojn. Ankaŭ ne la soifo je profito. La mono altiras monon. La mono aĉetas ĉion: homojn kaj objektojn honorojn kaj plezurojn. La akiro de l' unua miliono prezentas iujn malfacilojn kaj elmetas la lernanton-kapitaliston al riskoj kaj, iafoje, eĉ al sindeteno. Sed kiam la unua miliono estas akirita, sufiĉa "laborforto" unuigita sub la sama gvidado, la kapitalo komencas sian triumfan marŝon direkte al la aliaj milionoj, forpuŝas de sia glora vojo la malgrandajn kaj mezajn kapitalistojn kaj fine ekposedas la bastonon... de kapitalista marŝalo. La kapitalista akumulado fariĝas koncentrigo.

Edvardo Bernŝtajn, la konata teoriulo, opinias, ke la afero ne estas tiel simpla. Li diris: La malgrandaj kapitalistoj kontraŭstaras. La malgrandaj butikistoj transvivas frunte al la grandaj magazenoj. En la larĝaj paperujoj de la Granda Banko, de la grandaj kompanioj, kaŝiĝas la malgrandaj ŝparuloj, la malgrandaj akciuloj. La malgrandaj riveretoj formas la grandajn riverojn kapitalistajn.

Sed Bernŝtajn forgesis unu detalon: la malgrandaj ŝparuloj ne disponas pri kapitaloj sufiĉaj por ordoni siavice la vivantan laborforton. Ili estas sub la arbitro de l' grandaj rabobirdoj de l' kapital-magnatoj. Tute ne estas la malgrandaj akciuloj, kiuj ordonas en la kapitalistaj societoj (kaj en la Socio mallonge dirite), sed la posedantoj de dikaj akci-pakaĵoj (privilegiaj akcioj, fondpartoj ktp.), kiuj aranĝas kaj malaranĝas la plimultojn (inkluzive tiujn de la parlamentoj).

Bernŝtajn forgesis plie alian aferon: la naciajn kaj internaciajn krizojn (militojn, ĝeneralstrikojn, superproduktadon ktp.), kiuj ĵetas en abismon, en ruiniĝon, en bankroton la mezajn klasojn (oni vidu la lastan mondmiliton!). Fakte en la landoj laŭdire plej demokrataj la kapitalista koncentrigo transpasis ĉiun imagon, kiel en Usono, la plej granda el la demokratioj. La granda usona respubliko estas regata de veraj trust-reĝoj, kies nomojn konas la mondo: Morgan, Rokfelr, Ford, Goüld, Astor, Vanderbilt ktp. Tie la koncentrigo fariĝis superkoncentrigo. La dolaro transpasis la Atlantikan oceanon kaj instaliĝas en Eŭropo, en la tuta mondo. La mondo morganiĝas... sub la alta gvidado de l' bankiero Morgan.

Iu artikolo 419 en la usona punkodo deklaras la koncentrigon kiel "armilon de akaparo"; Ŭilzn (Wilson) kaj aliaj plej altaj funkciuloj de la respubliko dekretis la militon al la reĝoj de l' trustoj: ili estis dekomence venkitaj. La prezidantoj regas formale, sed la kapitalistoj direktas fakte — demokrate kaj... plutokrate.

Se restas ia dubo pri tio, ni paroligu "eminentan ekonomiston" burĝan, kiu okupas konfidencan postenon en la famekonata Ŝtalkomitato (nacia franca trusto, kiu dume interakordiĝis internacie kun parencaj entreprenegoj, precipe kun la germana Ŝtaltrusto), s-ro de Ruzie (Rousiers), aŭtoro de tre rimarkindaj dokumentoj pri la trustoj. Jen kion tiu ĉi kapitalista klerulo skribas:

"Kia ajn estu la lando, al kiu ni dediĉas nian observadon; kia ajn estu la naturo de l' sindikatoj de produktantoj, kiujn ni tie renkontas; ĉie unu ĝenerala determinanta kaŭzo aperis al ni kiel ilia komuna origino. Estas la industria kaj komerca koncentrigo necesiĝinta per la moderna ekonomia evoluo, kiu devigas la industriistojn interalproksimiĝi unu al la alia, unuigi siajn klopodojn por adaptiĝi al la nivelo de l' novaj cirkonstancoj.

"Eĉ tie, kie la industriistaj sindikatoj okazigas la plej grandajn misuzojn, tie, kie ili naskas la plej pravajn malfidojn; tie, kie la leĝo mem provas malhelpi ilian kreiĝon, en Usono, ni vidas ilian triumfan marŝon plenumiĝanta kun karaktero tieldire

fatala. Vole nevole la fabrikoj estas devigataj submeti sin al la superregado de l' trustoj aŭ malaperi."

Kaj tio estas skribita antaŭ la lasta milito!

De tiu tempo la koncentrigo faris gigantajn paŝojn...

Laŭ Karlo Rapopor (Rappoport), kompiltrad. Ags.

LA 12-a DATREVENO DE L' OKTOBRA REVOLUCIO

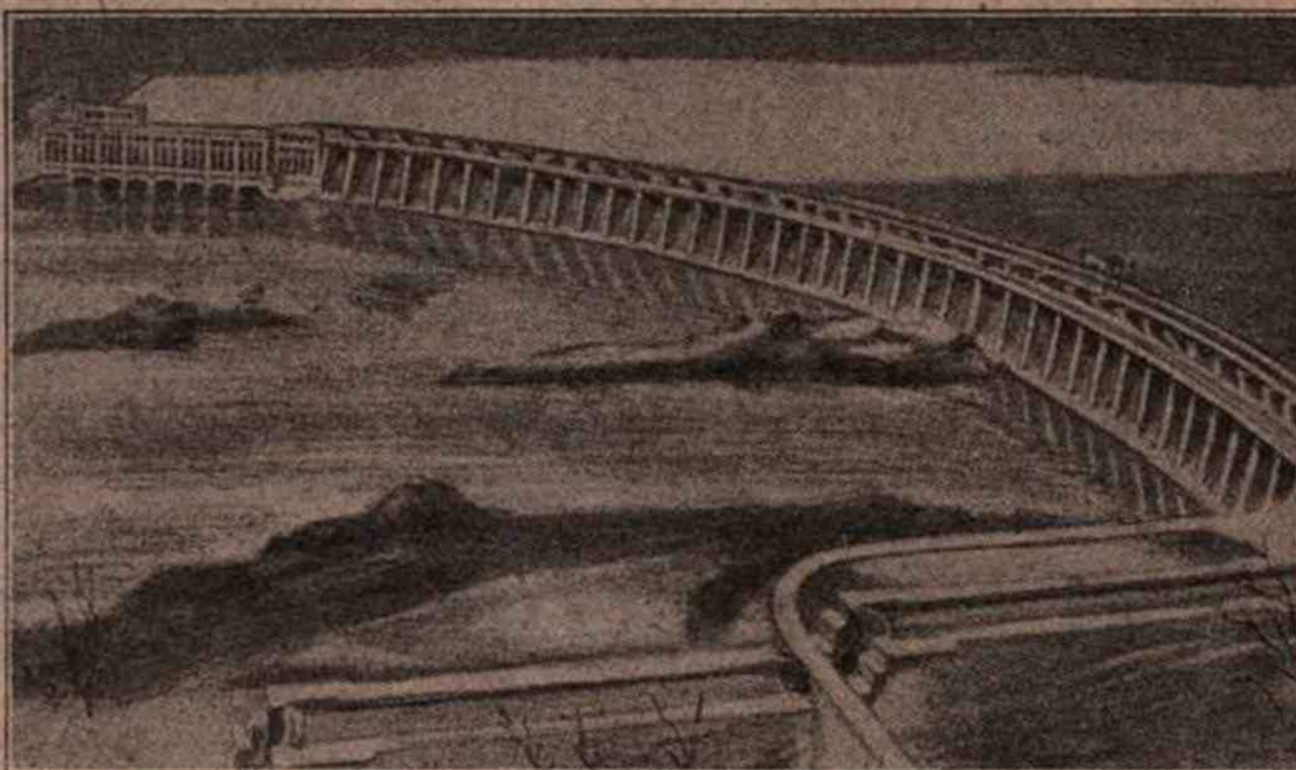
La sovetia proletaro memoras hodiaŭ en solenaj kunvenoj kaj manifestacioj por la 12-a fojo la datrevenon de l' Oktobra Revolucio, tiu epizodo, en kiu la laboristaj amasoj kun senkompara ardego kaj batalemo renversis post la cara trono la malfortan demokratan registaron provizoran kaj donis la tutan povon en la manojn de l' bolŝevika partio gvidata de Lenin. Memoras kune kun ĝi tiun okazon en aliaj landoj ĉiuj, kiuj scias taksi la antaŭenmarŝon de l' rusa laboristaro, ĝian disvolviĝon sekve de l' 7-a de novembro 1917; ĉiuj, kiuj simpatias kun tiuj larĝaj amasoj en Sovetio, partoprenas kunsente iliajn zorgojn, iliajn esperojn; ĉiuj fine, kiuj salutas en la okazo de 1917 la komencan etapon por revolucia liberigo de l' proletaro en ĉiuj de l' kapitalismo regataj landoj.

Ni kontentigu nin antaŭmeti tiuokaze kelkajn elektitajn pecojn pri planoj kaj plenumoj de la nuna Sovetio, kiel ili estis sendataj al ni de diversaj tieaj K-doj. Red.

EKONOMIAJ ASPIROJ KAJ CELADOJ

Socialismo sen plano ne estas socialismo. Estas konfirmita Kvinjara Plano por tuta Sovetio. La libro, en kiu tiu plano estas antaŭmetita, pezas preskaŭ 16 kilogramojn. Detale en ĝi estas ellaborite, kiel ni devas ĝisatingi kaj postlasi kapitalistajn landojn. Laŭ tiu plano la Soveta Ŝtato devas eluzi dum 1929 ĝis 1933 65 miliardojn da oraj rubloj (rublo = ½ dolaro), el ili 23 mil. por terkulturo kaj 16 por industrio. Prezentu al vi 80 varajn vagonarojn, konsistantajn el po 41 vagonoj; en la vagono 16,5 milkilogr. da oraj brikoj: jen kio estas 65 miliardoj. Rikolto dum la kvinjaro devas elkreski je 35%: tio donos en tuta USSR ankoraŭ plion da 100 milionoj da centfuntoj da greno aŭ 25 mil novajn vagonarojn po 40 vagonoj. Por tio estas bezonataj novaj maŝinoj, maŝinfabrikoj, agronomistoj, teknikistoj kaj novaj milionoj da kleraj laboristoj kaj kamparanoj. Ĉio estas tre serioze kaj singardeme pristudita. En fino de 1933 ekzistos kvaroble pli granda ol la nuna kvanto da terkulturaj maŝinoj. Da kemiaj ternutroj oni produktas hodiaŭ nur 1 kilogr. po hektaro: en 1933 oni produktos 50 kilogr. Traktorojn ni havos novajn ĉiujare 60 mil; nun dum 8 jaroj kune kun aĉetitaj el eksterlando ni havas nur 32 mil. Kolektive terkulturas nun 1 miliono da homoj; en 1933 estos 21 milionoj, t. e. proporcie al la tuta loĝantaro de Sovetio — 16%.

Oni bezonos amasegon da metalo. Nu, laŭ la plano ni havos la trioblan kvanton da nigra metalo (10 milionojn da milkilogr.). La karb-akiro duobliĝos. Laŭ la plano estos konstruataj 42 elektrofort-stacioj (Dnepra, Svirj, Bobrikova...), ili ĉiuj donos kvinoblan kvanton da elektra energio. Transporton ankaŭ tuŝas la plano. Aperos ankoraŭ 20 mil kilometroj da relvojoj. En la tuta lando estos centmil-kilometra fervoja reto, sur kiu moviĝos 3500 novaj lokomotivoj kun 150 mil novaj vagonoj. Sed ĉie necesas homoj, kleraj homoj. Por

Plano de l' Dneprostroj (fort-provizejo sur rivero Dnepr — konstruata)

kultur-klerigaj celoj estas tiel fiksita sumo da 7827 milionoj da rubloj (po persono 15 rbl., kresko je 175%). Granda laboro staras antaŭ la instruistaro. Sole en Ivanovo-Voznesenska

LA DANĜERA SALUTO

12. dec. 1928 en Litovio estis arestata K do S. R.(12868) post denunco de "neŭtrala" espisto. La K-do ricevis 3 monatan punmalliberigon — preteksto: li sendis saluton al Sovetio por Oktobra festo. ("S-ulo".)

Kial oni lin arestis?
Ĉar li la "Oktobron" festis!
Ne per brua gestprovoko,
Nek per kontraŭŝtata moko ...
Lia kulp' — salutletero
— Krimo inda je karcero! —
Sovetion adresita,
Al estraro denuncita ...
Litovio — nom' de l' lando,
Patriot' la denuncanto,
Patriot' kun verda stelo,
"Neŭtralul'" en plena belo.
Nia kamarad' puniĝis
Per karcero trimonata.
Ĉu li tiel kuraciĝis
De l' translimo-sento frata?

St.-B.

regiono ni bezonas 6456 novajn instruistojn, aldone al la dekmilo, kiun ni havas nun. 14 pedagogiaj teknikumoj liveros 2600, kaj estos malfermataj novaj institucioj.

Socialista konkurado komenciĝanta inter fabrikoj pruvas, ke la Kvinjara Plano estas modesta kaj nepre plenumebla, kiel ĉiuj registaraj entreprenoj de l' lando. Estas skizita 15-jara ĝenerala plano, laŭ kiu la labortempo mallongiĝos je 3—4 horoj, similos agrablan sporton kaj la laboro estos same pagata. La instruistaro estos la pleje pagata laborularo, kiel produktantoj de l' intelekto, kiel sci-transdonistoj. Jam en 1933 ilia salajro kreskos je 75%.

Stefan (3409).

NOVA KOMUNIKILO: LA VOLGA-DON-KANALO

La Regna Projekt-Komisiono starigis antaŭ kelkaj jaroj unuavice la konstruadon de l' Dnepra hidro-elektra stacio, de l' Turkestan-Siberia fervojo kaj de kanalo kunligonta Volgon kun Don. Dum la du unuaj projektoj jam estas efektivigataj, la lasta ankoraŭ estas ekzamenata.

La Volga-Don akvovojo konsistos el rivero Volgo de Niĵni-Novgorod ĝis Astraĥanj (2246 km.), artefarita kanalo inter urbeto Krasnoarmejsk (sur Volgo) kaj vilaĝeto Kumovskoj (sur Don) = 100 km., rivero Don de Kumovskoj ĝis urbo Rostov (518 km.), profunda marhaveno de Rostov kaj la mar-kanalo Azov-Don (140 km.). Krom tio al tiu grandega nova akvovojo estas projektata aranĝi vicon da branĉaj alkondukantaj vojoj el la Supra Don, Norda Donec kaj el la flankriveroj de Volgo. La projektata kanalo kuŝos super nivelo de tiuj du riveroj kaj tial postulas konstruadon de 13 kluzoj: 9 flanke de Volgo kaj 4 flanke de Don. Funkciigo de ĉiuj kluzoj estos aŭtomatigita. La kanalo estos profunda 4½ metrojn kaj larĝa 61 metrojn. En kelkaj lokoj je la kanalo estos fosataj 5 lagoj reguligontaj ĝian akvonivelon. Super la kanalo estos konstruataj 3 fervojaj pontoj. En 14 lokoj funkcios pramoj por transigi ŝarĝveturilojn kaj kaleŝojn. La akvo estos pumpata en la kanalon el Don je la alto de 40 m., por kio oni konstruos specialan pump-stacion potencan je 16 400 ĉevalpovoj (HP). Dum la unuaj jaroj de l' kanal-ekspluato oni movos la ŝipojn per traktoroj (speco de aŭto); poste estos sur la bordo konstruata elektra fervojo, kies elveturiloj tiros la ŝipojn per kabloj. Ŝipoj povas pasi laŭ la tuta kanalo dum 2 tag-noktoj. En kontakt-punktoj de l' kanalo kun Don kaj Volgo estos aranĝata river-havenoj. Ĉiujare la kanalon povos trairi ĝis 17,5 milionoj da milkilogramoj da varoj.

Dum la unua jaro ĝin trapasos ŝarĝoj je 7 milionoj da milkilogramoj, sed post 5 jaroj la ŝarĝ-torento atingos jam 10 milionojn. La vartransportado per la kanalo kostos multe pli malkare ol per fervojo. Ĉiujare la popolmastrumado ŝparos pro tio 42 milionojn da rubloj. La ĉefan ŝarĝ-grupon prezentos karbo transportota el la Dona karbregiono norden kaj al regionoj lokitaj laŭ Volgo. Gravan lokon en la ŝarĝ-cirkulado okupos greno, ligno, nafto, metaloj.

Kosto de ĉiuj projektitaj laborajoj je la kanalo estas fiksataj je ĉ. 193 milionoj da rubloj; el tiu sumo la kanalo mem partoprenos per 117 milionoj. La konstruado de l' kanalo estas diktata de la

plej proksimaj perspektivoj en rekonstruado de l' sovetia mastrumo, kaj ĝi akcelos industriigon de vastaj regionoj ligitaj kun Volgo kaj Don. En la jaroj 1929/30 estos asignataj kelkaj milionoj da rubloj por la prepar-laboroj kaj en la sekvonta jaro la konstru-laboroj estos plene disvolvataj. T. Dajber.

LERNEJA LABORO

11 milionoj da geinfanoj lernas en unua- kaj dua-gradaj lernejoj. Pli ol du milionoj inter la gelernantoj estas infanoj de naciaj malplimultoj loĝantaj en Sovetio. Por ili ekzistas lernejoj en 64 gepatraj lingvoj. 1600 infanvartejoj, "ĝardenoj" kun centmiloj da infanoj de ĝislerneja aĝo. Nun en RSFSR funkcias 4000 infanplacetoj kun 200 mil infanoj, 2500 infandomoj kun egale 200 mil infanoj. La infanaro estas ekster la lernado priservata de l' pionira kaj junkomunista organizoj. 35 mil "labfak"-anoj (anoj de laborista fakultato) kaj 50 mil gelernantoj en Ŝ. K. M. (Lernejo de kamparana junularo) kreas novan armeon el laborist-kamparana intelektularo. En superaj lernejoj studas 160 mil; duono da ili estas laboristoj kaj kamparanoj. La lando estas kovrita per retego da klerigoficejoj porplenaĝulaj. Pli ol 6 milionoj da personoj vizitas t. n. "punktojn" (staciojn) por likvido de l' analfabeteco.

Lernejoj pere de l' infanoj enkondukas en la familioj novajn vivmanieron, kutimojn, higienajn postulojn, batalas kontraŭ alkoholo kaj fumado, sukcese helpas batali kontraŭ malfaciloj en vilaĝo, agitas per montro de modela mastrumo, raportoj, ekspozicioj de profitdonaj kresko- kaj bredo-kulturoj. En 1913 la tuta elspezo por klerigo estis 276 milionoj da rbl. (ekzistis tiutempe luksaj lernejoj por sentaŭgularo): en 1926/27 la elspezoj sumiĝis je 396 milionoj (laŭ orrubloj). En 1914/15 kvanto da elementaj kaj mezaj profesiaj lernejoj estis 2800 kun 250 mil gelernantoj; en 1926/27 estis 5000 kun 600 mil gelernantoj.

Krome ankoraŭ 163 mil personoj lernas en 1458 profesiaj kursoj kaj 180 mil en mil teknikumoj. Da superaj lernejoj estis en 1914/15 — 91 kun 125 mil studentoj, en 1926/27 124 kun 160 mil studentoj. 47 mil "punktoj" da analfabet-likvido havas jare 1½ milionojn da vizitantoj. Funkcias 866 "ŜKM" (v. supre) kaj superaj kursoj por plenaĝuloj kun centmil gelernantoj. (3409)

KIO ESTAS LA IWW?

MALKAŜEMA KLARIGO PRI ĜIAJ PRINCIPOJ, CELOJ KAJ METODOJ

(Fino. Vidu n-ojn 260/65)

La batalo kontraŭ mallumo

Ĉiam, de sia fondiĝo, la IWW portis ĉe la supro de l' unua paĝo de sia oficiala organo la tri vortojn "edukado, organizado, liberiĝo". Ili diras la tutan historion. Antaŭ ol ni povas liberiĝi, ni devas unue eduki kaj organizi.

Se la popolo volas havi pacan transiron, ili devas konstrui lernejojn. Se ili volas havi katastrofon, ili devas fermi la lernejojn. Anstataŭ subigi senesperajn laboristojn per karceroj kaj maŝinpafiloj, helpu ilin per edukado, por ke ili povu solvi la socian problemon. Se la laboristoj ne havas bonan ĝeneralan edukon ĉe la komenco, granda parto de nia industria edukado falas sur dezertan grundon, aŭ ĝi devos esti tiel elementa, ke ĝi helpos malmulte por trakti pri grandegaj problemoj de la tago, problemoj ofte tro malsimplaj por eĉ alte kulturita menso. Tamen, estas malgranda ŝanco por plibonigado en la edukaj faciligoj, se la edukistoj ne organiziĝos en unu grandan unuiĝon kaj antaŭenmetos ampleksegan programon de ĝenerala edukado, kun speciala akcento pri historio, praktika ekonomio kaj evoluo laŭ siaj diversaj aspektoj.

La IWW-anoj en la paso de la jaroj faris milojn da paroladoj kaj disdonis dekojn da milionoj da presaĵoj, libroj, broŝuroj, gazetoj, flugfolioj k. c. La plej granda parto el la edukaĵoj tiel disdonitaj havis ĝenerale sociologian karakteron. Ĝis nun la organizo ne povis specialigi multe por pli alta industria edukado, sed dum iom da tempo ni diskutis la starigon de daŭra "Oficejo por Industria Esplorado" aŭ "Eduka Oficejo", por specialigi en unu industrio post alia, por krei serion da Industriaj Unuiĝaj Manlibroj kaj aliajn presaĵojn kovrantaj la tutan industrian kampon. Tia serio da manlibroj, flugfolioj kaj broŝuroj donus al la laboristoj pli firman sintenadon kontraŭ la situacio, kiam ili kontraŭstaros la demandon pri transpreno de la industrio. Tiu ĉi plano eble estos realo baldaŭa. Finfine ni rekomendas al la leganto nian libroliston, kiu estas havebla senpage.

La IWW publikigas pli ol dekduon da semajnaj kaj monataj gazetoj kaj revuoj, kaj vi bonvolu interrilati kun nia Ĝenerala Sekretari-Kasisto por akiri la legaĵon de vi deziratan.

IX. La etika flanko de la IWW

La Antaŭparolo al la bazaj principoj de l' IWW estas supraĵe konsiderate, ekonomia dokumento, sed se vi haltos kaj pensos, vi konstatos, ke ĝi estas esence dokumento de "espero, fido kaj bonfaro", espero por fina justeco, fido je homaro, kaj bonfaro unu al alia. "Difekto al unu estas difekto al ĉiuj", diras nia deklaracio de principoj, kaj tiu ĉi estas la nura ora regulo de laborklasa vidpunkto.

La magia povo de nia evangelio ne estas en la materia profito, kiun nia programo promesas. Miloj da viroj ne enirus la karcerojn nur por kelkaj dolaroj kaj cendoj. Laŭfakte nia Deklaracio de Principoj estas, aldone al tio, ke ĝi estas la trumpet-sonego de kapitalisma kondamno, ankaŭ unu el la plej povaj etikaj dokumentoj de la epokoj. Jes, ĉe multaj la IWW estas religio. Ĝi efikis ĉe ili tion, kion nenia alia religio povus atingi. Ĝi estas "savinta" ilin, doninta pacon al aliaj mensoj kaj esperon por la estonto.

Kio tenas nin kune sub tia terure disiganta premado, ne estas nur la ekonomia neceso havi unuiĝon, sed ankaŭ la espero kaj inspiro deduktata el la principo de homa solidareco kaj tutmonda frateco, kiuj estas ĉe la bazo de niaj agoj. La homoj fariĝas lacaj spirite en la infero de l' nuntempa socio. Ili serĉas ion pli bonan por la estonto, se ne por si mem, almenaŭ por la estontaj generacioj homaj. Ili serĉas liberiĝon aŭ "saviĝon", kiel ĝi estas komune nomata, el la makulita, malpura kaj degradiga vivado de l' kapitalista socio. Ili sopiras pacon, purecon, justecon, amon kaj feliĉon, kaj sentas, ke ili trovis la ĝustan vojon per tio, ke ili aliĝis al la IWW.

La sentoj, la ideoj, la etikaj principoj, kiujn oni facile legas inter la linioj de la IWW-Antaŭparolo, tiel fariĝis la sentebla religio de la malriĉuloj, kiu portas ilin tra la plej grandaj suferoj kaj afliktoj kaj protektas ilin kontraŭ rompiĝo kaj perdo de l' espero. Tiu ĉi religio helpas ilin provi vivi pure, faras ilin kuraĝaj kontraŭ la fortuloj kaj afablaj al la malfortuloj kaj sendefenduloj, pretaj ĵeti sian personecon en la fendon, kiam ajn la senespera batalo de la popolamasoj ekflamiĝas. Ĝi estas la afabla lumo, kiu kondukas ilin tra la vivo.

Unu granda baro al la dissemado de scio estas la diverseco de lingvoj en la mondo. Multe da tempo kaj laboro devas esti elspezataj, antaŭ ol la scio estiĝinta en unu nacio povas esti komunikata al alia. La amika rilatado inter diversaj landoj estas malhelpata, kaj tiu mallarĝa sento pri nura proksimeco, tiom kontraŭa al la feliĉo de l' homaro, estas pligrandigata. Estas do proponita, ke unu ĝenerala lingvo, poste difinota, estu instruota al la infanoj en la komunumoj de ĉiuj landoj, kune kun ilia propra; tiel, dum unu generacio, post kiam la komunumoj estus iĝintaj ĝeneralaj, ĉi tiu lingvo povos esti alprenata en ĉiu parto de l' mondo, kaj povos anstataŭi ĉiujn lingvojn.

Robert Oen (Owen) en "Cooperative System" (1830 j. proks.)

VIVO DE ENMIGRINTOJ EN ARGENTINO

Ĉiutage grandegaj ŝipoj plenplenaj da enmigrantoj, kiuj celas al pli bona vivmaniero, alvenas en Buenos Aires. Usono pro konataj kaŭzoj obstine rifuzas enmigrantojn, kaj tiuj ĉi, laŭŝajne, elektis Argentinon kiel taŭgan landon por rekomenci novan vivadon.

Ĉu la afero ĉiam bone prosperas por enmigrintoj ĉe ni? Jen demando, kiun ni neniam kaj neniel scipovas trafe respondi, ĉar la alvenintoj troviĝas antaŭ kelkaj problemoj, kies solvoj ne estas facile videblaj.

Se ili estas hispanoj, lingvaj baroj forrestas, se italoj — pro parenceco de ilia lingvo kun la hispana, ankoraŭ tiu malhelpo ne tiel multe ilin ĝenas; sed por ĉiuj alilingvanoj tiu cirkonstanco certe malgrandigas iliajn ŝancojn trovi konvenan laboron kaj salajron kaj sukcese progresadi. Bon-kvalifikita laboristo, ne kapabla sin interkomprenigi, restas en tre malfavoraj kondiĉoj, rilate al enlandaj laboristoj.

Plej facila kaj trovebla laboro por fremduloj estas kampara, sed pro tio ke ĝi estas preskaŭ de ĉiuj farebla, ĝi estas plej malbone pagata, krome, kamparana vivo kaj laboro tute malsimilas la eŭropan, kaj suferado ofte akompanas enmigrintojn.

Unu okazintaĵo plej bone klarigas, kion mi diris, laŭ rakonto de la protagonistoj mem. En kelkaj Budapeŝtaj ĵurnaloj aperis sciigo, per kiu oni serĉis kamplaboristojn por Argentino. Ili devus laboradi en konstruado de fervoj-linio, kaj post tio laŭvole ili ricevos terpecojn laŭlonge la fer-linio. Ilia perlaboro estus 4.50 pesoj (peso = 0.40 dolaro) — labordaŭro 8 horoj.

Nacia Enmigranta Fako pretigis pasportojn kaj aprobis ĉion pritraktitan; la vojaĝantoj pagis por la vojaĝo 800 ĝis 1000 pengojn (135—160 dolarojn). Post sia alveno en Buenos Aires ili konstatis, ke nenia vaporlinia kompanio enspezas pli ol 90 dolarojn por sama vojaĝo.

En Budapeŝto oni adiaŭis ilin: la estro de la Elmigranta Fako, ŝtata sekretario d-ro Aldasi (Aldassy) kaj pastro, kiu ilin benante memorigis, ke ili baptu per hungaraj nomoj estonte starigotajn vilaĝojn, kaj konservu al la nova patrolando kaj ties regantoj filan amon.

Plej maldolĉa senreviĝo atendis ilin, kiam ili alvenis ĉe la loko, t. e. gubernio Formosa en la norda parto de la lando. Nenia loĝejo tie troviĝis, malpuran akvon ili ricevis (nur 4 litrojn tage, kio devis sufiĉi al ili por kuiri, trinki, lavi ktp.); la laboro estis eltranĉado kaj elradikigo de arboj, alportado de tero por konstrui fervojlinion. Sed oni ne pagis al ili salajron, sed laŭ pec-laboro; ili ricevis 0.45 pesojn po kuba metro da tero.

Plej forta homo malfacile kapablus laborakiri iom pli ol necesan monon por pagi siajn manĝaĵojn, pro tio ke submajstroj mezuris la plenumitan laboron tute kaprice, senhonte trompante ilin.

Insektoj kaj rampaĵoj malebligis ilian noktan ripozon; pro ĉio tio ili decidis reveturi al Buenos Aires. Tial ili disvendis ĉiajn propraĵojn, valizojn, razilojn ktp., ili ŝteliris vagonare, piede, sur ŝarĝvagonoj, ili almozpetis kaj suferis pro malsato, malvarmo kaj senfinaj humiligoj.

Certe ne ĉiam la sorto tiom malespere trafos enmigrintojn al Argentino (laŭdire tiu ĉi estas la plej bona lando en Sud-Ameriko por ili). Sed ĉiuj tamen devas pretigi sin al plej malagrablaj okazaĵoj, kaj sin prepari por tiu senegala batalado, kiu ofte tre kruele suferigas niajn fratojn.

A. Barrot, Buenos Aires.

SPERTOJ DUM LA MARISTA VIVO

Mi laboras sur angla ŝipo nomata "Maid of Corfu" kiel "messroom boy", t. e. servisto de l' oficiroj. Kiel SAT-ano kaj esperantisto, post mia enŝipiĝo mi komencis fari propagandon por esperanto. Mi trovis inter la ŝipanoj du K-dojn, unu italon kaj unu sovetianon. Sed ili post la unuaj lecionoj ĉesigis la lernadon, dirante, ke ili havas nenian profiton el ĝi.

La italo hontis, ĉar la aliaj mokis lin. Tio pruvis al mi, ke li ne estas klaskonscia. Kiam poste mi konversaciis kun li pri politikaj aferoj, li opiniis, ke mi devas esti komunisto kaj ke mi ricevas monon por la agitado farata de mi inter la laboristoj. La rusa K-do estis preskaŭ samtipa, eĉ poste komencis moki min kaj donis al mi la nomon Esperanto, tiel ke de tiam ĉiuj nomis min same sur la ŝipo.

Tiu rusa K-do per sia konduto tute ne montris tion, ke li estas reprezentanto el la proletara patrio, kies celoj estas seriozaj kaj multsignifaj por la tutmonda proletaro. Lia nomo estas Olef Setkin el Vladivostoko. Eble ankaŭ en tiu urbo li estas konata el tiu ĉi malbona flanko. —

En Hamburgo

Mi faris du vojaĝojn per la sama ŝipo. La unua daŭris 3 monatojn, kaj 3 tagojn la dua. Ni estis en kelkaj landoj, el kiuj bedaŭrinde la Jarlibro ne entenas adresojn de lokaj K-doj. Dum la tuta vojaĝo

Tago el la vivo de juĝeja decid-plenumisto

Originala skizo de Jak. Galkin
k V. Kurmanajev

(Fino. Vidu antaŭan n-on)

Ĉe la alia flanko de la pordo oni aŭdas la bruon kaj krietadon de la infanoj, poste paŝojn al la pordo, kiun oni fine malfermis. Nazen oni sentas la karakterizan odoron de brando, ŝimo kaj putraĵo.

De la lito leviĝis dormema kaj ĉifonita viro. Li longe spirblovis kaj frotis siajn okulojn, poste demandas la venintojn:

— Kion oni bezonas de mi?

— Ĉi ankoraŭ ne sufiĉe dormis, por esti sobra? — haltiginte la koleron demandis K-do Bardin.

— Sed povas esti, ke mi jam sufiĉe dormis por tio?

— Tiam kolektu la havaĵojn kaj liberigu la loĝejon pro decido de la juĝejo.

La laboristo dum kelkaj minutoj silentis rigardante la domadministranton kaj juĝdecid-plenumiston alterne, poste li ruktis kaj frapante la tablon per la pugno kriis:

— Kial kolekti la havaĵojn? Laŭ kia prerogativo? La diablo vin prenu!

— Ĉi alestis la juĝejon?

— Sed mi ternas vian juĝejon, eĉ kraĉas ĝian decidon! Ĉi komprenas? Kraĉas! Jen, ricevu — fi! — Kraĉinte kaj piedfrapante li daŭrigis:

— Min elloĝigi? Min? Mi do en ĉiuj frontoj dum la mondmilito alestis, ĉi do komprenas tion, fiŝa cia animo? Mi kun K-do Frunze...

— Elportu la havaĵon, domadministranto, — detenante mane la malkvietan laboriston, ordonis K-do Bardin. — Elportu, li do volu terni, kiom li volas, sur la strato!

Sed la tablo ne povis trairi la sojlon de la pordo kaj ĝin ope trarampis la infanetoj kaj ĥore ekploris. Malgrasa virino pendiĝis sur la brako de K-do Bardin.

— K-do, ne povas do ni foriri sur la straton kun la infanoj. Kien do alien ni foriru? Ne pereigu nin! Ne faru nin almozuloj!!

— Elportu la havaĵojn, domadministranto, — ankoraŭ unu fojon akcente diris la juĝeja decidplenumisto kaj sin turnante al la laboristo li diris:

— Ĉi vidas, ha?

La laboristo malafable silentas rigardante, kiel knarante je la sojlo de la pordo trarampas la tablo. Amasiĝante en la angulo de la ĉambro ploregas la infanoj, kaj kovrinte la vizaĝon per la manoj ploras la edzino; meze en la ĉambro kateto flaras senenhavan botelon de brando.

— Atendu, K-do, — per raŭka, kvazaŭ rompita voĉo li diras. — Kion do la edzino kaj infanoj faros?

— Ni trovos por ili la lokon, — enskribinte ion en la notlibro respondis K-do Bardin, — vi do povas daŭrigi la drinkadon!

Ekploretante, tordante siajn manojn parolas la virino.

— Jen, kien ci nin kondukis, oni forigas nin kiel lastan aĉan hundon, drinkulo, sentaŭgulo!... Ho, kien ni iru? Ni estos devigataj almozpeti, infanetoj miaj ĉarmaj...

— Patrineto, ne ploru! pendiĝante al la jupo de la patrino ekploradas la infanoj, — patrineto kara...

— Ho, tio ĉi estas la vivo, — krakante la dentojn elparolis la elloĝigato, — pereigis min mem kaj la familion an-

nur unu K-don mi povis trovi kaj viziti, tio estis en Hamburgo. Juna K-do, sed 100%-a kaj klaskonscia, kiu dum mia restado en Hamburgo konigis al mi multajn utilajn sciindaĵojn. Tiun K-don F. Köhnke mi rekomendas al ĉiuj esp. maristoj restontaj en Hamburgo.

Mi ĉeestis unu junkomunistan kunvenon, kie mi parolis pri la blankteroraj landoj. Mia parolo estis germanen tradukata de K-do K. Mi vizitis la "Internacian maristan klubon", kie mi trovis la plej viglan vivon kaj plej grandan ordon. Nur tion mi bedaŭris, ke pri esp-o nenian signon mi vidis tie.

En Bejrut

Antaŭ nelonge mi estis en Bejrut (Sirio — Franca kolonio), kie mi vidis preskaŭ nepriskribeblan vivon. La tielnomata "franca kulturo" — eble pro la longa distanco — en Sirio tute malaperis. La Bejruta haveno estas tre malpura kaj ne prizorgata. Entute ekzistas 2 kranoj, kaj ili estas neuzeblaj. La portadon de l' ŝarĝoj el kaj al la ŝipoj oni aranĝas sur homaj dorsoj. La havenlaboristoj luktas konstante kun la plej granda mizero. Mi vidis ilin venantaj al la laboro matene je la 5-a; ili konas nenion pri higieno, ĉar malgraŭ ke ili vivas apud akvo, ilia korpo nur tre malofte ĝuas ĝin. Tiuj homoj en ĉifonoj kun malplena stomako laboras 12—14 horojn tage. La suno tie ne brilas, sed bruligas, kaj oni povas imagi la sorton de tiuj laboristoj. Ŝvitegante ili portas la sakojn, kestojn ktp. sur sia dorso, kaj se iu el ili kuraĝas paroli aŭ fumi ekstarante dum la labortempo, tuj estas tie apud li la pelisto kun bastono, kaj per kelkaj batoj sur la lacegan korpon li memorigas la viktimon pri la daŭrigo de l' laboro.

La ĉefa manĝaĵo de la laboristoj dum nia restado en Bejrut (septembro) konsistis el pano kaj melono. Kaj ĉe tia nutrado estas vera miraklo, ke tiuj laborbestoj portas 100—150 kilogr. de l' frua mateno ĝis la malfrua vespero sur siaj dorsoj.

La kinoj en Bejrut

Ĉar ne estas mia kutimo viziti la drinkejojn, mi prefere iras en kinojn, kiam ni estas en havenoj. Tion mi faris ankaŭ en Bejrut, kie la kinoteatro estas tute aliel konstruita ol en eŭropaj landoj. Estas unu speciala en la tuta urbo, la „Royal Cinema", kiun vizitas ĉefe nur eksterlandanoj, francoj, angloj, germanoj kaj la soldatoj de la "fremda legio". Ĝi estas moderne konstruita.

Sed la aliaj kinoj, vizitataj de araboj, estas tre aeraj, ĉar ne estas muroj, nur tegmento, kaj tio estas pli bona, ĉar la vetero ĉiam estas la sama. En la arabaj kinoj mankas orkestro, kiun ja anstataŭas la granda bruo de l' araboj.

Arabaj knaboj kuradas inter la vicoj de seĝoj kaj kun laŭta kriado vendas bananojn, aliaj kun akva kruĉo farita el argilo kuradas tien kaj reen disdonante la akvon senpage, kiu rapide konsumiĝas pro la varmo.

Resonoj de l' intergenta batalo

Ni ĝuste tiutempe estis en Bejrut, kiam la ribelo okazis en Jeruzalem, kaj ni ricevis interesajn komunikojn de la araboj. Laŭ ili la tuta respondeco apartenas al la angloj, kiuj komencis la tutan aferon. Ĝiaj sekvoj, kiel konate, estis la buĉado inter la araboj kaj judoj, unue ĉe la "Plor-muro" kaj poste tra la tuta urbo.

La eŭropaj ĵurnaloj certe multon skribis pri la afero okazinta en Jeruzalem kaj defendis emfaze la rajtojn de la angloj. Ĉi tiuj bone fortigis sin sur la Mediternanea maro; ili posedas tie fortan milit-ŝiparon, ĉe la insulo Malto, de kie tuj estis elsendataj la tri plej fortaj batalŝipoj al Palestino. Iliaj kanontubegoj direktiĝis al la muroj de la urbo Jeruzalem. Morto kaj pereo minacis la loĝantaron...

SAT-ano 1453.

LETERO EL DANIO

La "pundoma leĝo" funkcias en Danio

Iu kombisto estis kondamnata de la prof. unuiĝo je monpuno da 1500 kronoj danaj (ĉ. 400 dol.), ĉar li laboris ĉe bojkotita mastro. Li certe antaŭe eksiĝis el la prof. unuiĝo; sed troviĝas en ties leĝaro paragrafo, ke la membroj dum daŭro de 5 jaroj post la eksiĝo devas obei la ordonojn de la prof. unuiĝo dum konfliktoj. Kaj la prof. unuiĝo nun alvokis lin al la landjuĝistaro (suba) por pagi la 1500 kr.

La kombisto apogis sin sur leĝo de 27. marto 1929 pri protekto por profesia kaj labora libero, kies paragrafo diras: "Kolektivaj kontraktoj, kiuj en malprava maniero limigas la allason de individuo al okupo aŭ laboro, ne povas esti juĝataj antaŭ la tribunaloj." La landjuĝistaro aprobis per sia juĝdecido la eldiron de l' kombisto, ke la prof. unuiĝo neprave limigis lian rajton libere serĉi sian okupon, kaj ke la juĝo de la kolegoj ne havas rilaton al lia kazo. Apelacio certe okazos pri la afero al la supera juĝistaro.

La tasko de la cenzuro

Konata arta teatro en Kopenhago intencis prezenti teatraĵon de fama germana verkisto. En tiu ĉi teatraĵo "nia Sinjoro" prezentiĝas en ĝisgenuaj pantalonoj kaj kun pipeto en la buŝo. Tio estas malkonvena; tial la cenzuristo malpermesis la teatraĵon. Poste li en intervjuo i. a. diris, ke "tia teatraĵo estas permesata en Germanio nur dank' al la alta arta nivelo en tiu lando!" Do, la tasko de la cenzuro estas teni la danan popolon sur la malalta arta nivelo, sur kiu ĝi troviĝas nuntempe.

(11 082)

kaŭ... Li ankoraŭ ion volis diri, sed lin interrompis K-do Bardin:

— Pro kio ci drinkas? — kaj subite turniĝinte, kuntirante la brovojn, li aliris al li.

— Kiel por ci ne estas hontige, rigardu do, kotaĵa cia vizaĝaĉo je cia eksteraĵo. Por tio ci vagadis ĉe la frontoj malsaton suferante, por fariĝi drinkulo? Kial do ci silentas?

La laboristo rigardas angulon de la ĉambro, kie kuŝas barikado el malplenigitaj boteloj kaj forrompita gorĝo de botelo kun la korko.

— Ci silentas, sed ci rigardu edzinon, rigardu infanojn, al kio ili similas? ili estas tute turmentitaj! He, laboristo — nelaboristo ci estas, al diablo, ĉu ci estas laboristo? — Ci estas blankgvardiano! jen kiu ci estas!

— Jes, vere, — kapklininte jesas la elloĝigato. Eĉ pli malbona mi fariĝis kaj, ekbatinte per la pugno la bruston, li ekkriis: — Mi ĉesos drinki, nepre ĉesos: ne per unu fojoj, tamen mi ĉesos, je dio!

— Ci ne ĵuru, tio ne estas bezona!

— K-do — denove krakante la dentojn, ekkriis la laboristo, sed svinginte per la mano, li diris: — Faru, kiel ci volas!

Silentado. La fenestroj de la ĉambro estas samnivelaj kun la trotuaro de la strato, kaj oni vidas, kiel preteriradas ilin la piedoj de pasantoj kaj flugas la koto el sub iliaj piedoj kontraŭ la fenestroj. En la angulo sidas kune la infanoj kaj mallaŭte ploras la edzino.

— Lasu, la domadministranto! svinginte ien per la mano diras K-do Bardin. — Ni donu al li ian paglimon. Se li pagos la ŝuldon, lasu lin loĝi, — se ne, nu, ni havos la tempon por lin elloĝigi. Mi mem okaze, havante libertempon, vizitos lin, kaj turniĝante al la laboristo li diris: — Se ci daŭrigos drinki, ni perforte sendos cin en kuracejon.

La laboristo iom gajmieniĝis, li volis ion diri al K-do Bardin, sed malhelpis la tablo en la pordo. Li prenis kaj realportis ĝin en la angulon de la ĉambro.

Sur la ŝtuparo K-do Bardin diris al la domadministranto:

— Elloĝigi lin ni ĉiam sukcesos, sed vi provu starigi falintan homon sur la piedojn, tio estas pli malfacila. Sed necesas fari tion, ĉar...

Kaj la domadministranto scias, kial, kaj ili ne finparolinte disiĝas.

DIVERSAĴOJ

Internacia Jurista Konferenco

Kie la Organiza Komitato de supra konferenco, kiu okazos 8.—12. decembro ĉi-jare en Berlin, sciigas al ni, la iniciata komitato por tiu internacia konferenco konsistas el eminentaj progresemaj juristoj de l' tuta mondo. Ĝi intencas kunlabori kun ĉiuj institucioj kaj organizoj, kiuj havas intereson pri la jurproblemoj kaj la pli kaj pli trudiĝanta reakcio en la juĝado kaj leĝdonado ĉiulanda. La konferenco aperigas Bultenon, kies unua n-o aperis plurlingve je 1. 9. 1929.

Pri la sovetia seninterrompa laborsemajno

K-do Semjonov, aŭtoro de l' artikolo aperinta en n-o 263 pri tiu ĉi problemo, faras jenan kompletigon: Laŭ la decidoj de registaraj kaj profesi-unuiĝaj organoj oni devas enkonduki en ĉiuj fabrikoj, laborejoj kaj institucioj la 5-tagan laborsemajnon por ĉiu laboristo, t. e. 4 tagoj da laboro kaj 5-a tago da ripozo. Kiam mi verkis la artikolon, oni nur diskutadis kaj projektis pri tiu laborsemajno, sed nun preskaŭ ĉiuj fabrikoj kaj entreprenoj laboras seninterrompe kaj ĉiuj laboruloj laŭ la sistemo de 5-taga laborsemajno ĝuas ripozon post ĉiu 4-a tago.

Kiom da fruktoj estas manĝataj en Anglio?

Dum la lastaj du-tri jaroj, la fruktvendistoj kaj -kulturistoj faris tutlandan reklamadon por persvadi la anglojn manĝi pli da fruktoj. Oni publikigis jenan statistikon pri la fruktmanĝado en tiu lando:

Estas proverbo, kiu diras: "Pomo ĉiutaga forigas la kuraciston". Sed meznombre oni manĝis nur unu po tri tagoj. La anglaj pom-kulturistoj provizas ĉiujare 47 pecojn po kapo, kaj la ceteraj 73 estas pleje angla-koloniaj aŭ usonaj: 37 usonaj, 21 kanadaj, 10 aŭstraliaj, 5 francaj aŭ belgaj.

140 oranĝojn britoj manĝas ĉiujare, 2½ funtojn da piroj, 3 funtojn da prunoj, el kiomo 2½ fariĝas fruktaĵo. Francio kaj Belgio provizas Anglion per 1 funto da ĉerizoj po kapo. Da fragoj oni manĝas ĉi tie 2½ funtojn; la plej multo kreskis en la lando mem, sed lastjare la enlanda provizo malpliiĝis, ĉar la anglaj kulturistoj malemas riski spekuladon pri tiu ĉi dubŝanca frukto.

Mi riskas kritikon nomante tomaton frukto, ĉar estas dube, ĉu ĝi estas frukto aŭ legomo. Sed da ĝi ni manĝas po persono 9 funtojn. Nu, por montri, ke la anglianoj vere ne estas fruktomanĝemaj, mi menciu, ke la tuta ĉiutaga manĝokvanto da fruktoj estas nur ¼ funto.

L. B., Leeds.

EL KOMUNUMA VIVO EN SAKSIO

La 17-an de novembro okazos en Saksio novelektoj al la komunumaj konsilantaroj. Al la SAT-anoj, kiuj cetere ne hezitu sendi sukcesdezirojn al siaj saksaj korespondantoj, mi rakontu ion pri la nuna stato en la saksaj komunumoj.

De reformo al reakcio

En 1923 la tiama socialista registaro saksa voĉdonigis per la parlamento novan komunuman regularon enhavantan gravajn progresojn. Ĝi ĉefe celis doni aŭtonomion al la unuopaj komunumoj kaj akre limigi la potencon de la lokaj vilaĝ- aŭ urb-konsilistaroj, kiuj, elektitaj nedemokratie, plejmulte estas reakciaj. Per la nova regularo ilia tasko estis nur apliki la leĝojn kaj decidojn de la lokaj konsilantaroj elektitaj rekte de la loĝantaro. Tiuj ĉi reformoj preskaŭ senescepte estis nuligataj en 1925, kiam la saksa burĝaro triumfis sur la ministraj seĝoj. Forigita estis la aŭtonomio, restariĝis la ŝtataj kontrolo kaj aŭtoritato. Nun ĉiu loka leĝo, la komunuma buĝeto ne povas esti efektivigataj sen konsento de la konsilistaro. Distriktaj kaj landaj kontrolinstancoj akre observas la agadon de la komunumaj parlamentoj.

Nunaj taskoj kaj rajtoj de l' konsilantaro, de l' konsilistaro kaj de la komunumanoj

La komunuma k o n s i l a n t a r o rajtas decidi pri lokaj leĝoj, pri la buĝeto, pri ĉio, kio ne estas afero de aliaj estraroj. Krome ĝi elektas la konsil i s t aron, la prezidanton de la loka parlamento kaj kontrolas la agadon de la k o n s i l i s t a r o. Tiu lasta prizorgas la administradon, devas kundecidi pri lokaj leĝoj kaj povas plendi antaŭ administraci-juĝejoj okaze de malkonsentoj. Ankaŭ iniciatan rajton ĝi havas. La komunumanoj rajtas aranĝi plebiscitojn[1] por atingi akcepton de novaj lokaj leĝoj, malakcepton de decidoj voĉdonitaj de la komunuma parlamento kaj eĉ novelekton de la konsilantaro.

Interkomunumaj kooperativoj

Estas devigaj kooperativoj, kiuj i. a. helpas al malriĉaj komunumoj kaj liberVolaj por komune provizi sin per gaso, elektra forto, profesiaj lernejoj, por fondi kaj administradi ŝparkasojn, asekurojn ktp.

[1] Ĝenerala voĉdono.

Mizero dentgrincas en la laboristaj komunumoj

Por plenumi siajn taskojn, la komunumoj bezonas multe da mono, sed nur unu imposton ili rajtas plene enspezi, tiun pri — hundoj. De ĉiuj aliaj ŝtate kolektitaj impostoj fluas nur partetoj en la lokajn kasojn, "gutoj sur varmegan ŝtonon" (laŭ germ. dirmaniero). Sekve multaj komunumoj, precipe tiuj kun laborista loĝantaro, ne povas plenumi plej gravajn bezonojn.

Kion laborista komunumo aranĝis en 1929

La urbo Kemnic (Chemnitz) suferas je sama manko; tamen en 1929 per socialist-komunista plimulto en konsilantaro ĝi ekkonstruigis grandan modernan naĝbanejon, 2900 novajn loĝejojn en propraj domoj, 2 lernejojn, ŝparkasan domegon, gimnazion, elspezis 8 milionojn da markoj kiel subvenciojn al malriĉuloj. En la lastaj jaroj oni enkondukis matenmanĝigon al la lernejaj infanoj, disdonadon de lerniloj senpage al la tuta lernantaro, senpagan enterigon de la mortintoj, oni transprenis kiel komunuman taskon la buĉadon de bestoj, la konstruadon de domoj, la transporton de rubo kaj sterko ktp. ktp.

Komunumoj — ĉeloj de socialismo

Febre la burĝaro militas por malhelpi kreiĝon de socialistaj plimultoj en la elektotaj konsilantaroj. La ekzemplo de l' urbo Vieno ja montras al ili, ke komunumo facile povas fariĝi ĉelo de socialismo. G. N i c ŝ e (3018).

★

Multlingveco kaj Proletaro

Interesa opinio de Platono[1]

"La komercaĵo sklavoj estas embarasa ĉiurilate. La pravigoj, kiujn oni alportas por ĝi, estas bonaj en unu senco kaj malbonaj en alia. Ĉar ili pruvas samtempe la utilon kaj la danĝeron havi sklavojn . . . Estas klare, ke la homo, kiu estas animalo malfacile regebla, konsentas nur kun senfina penego akcepti tiun ĉi distingon de liberulo kaj sklavo, de mastro kaj servisto enkondukitan de la neceso. Konsekvence, la sklavo estas tre embarasa posedaĵo. La sperto montris pli ol unu fojon, kaj la oftaj ribeloj de l' Mesenianoj, la malbonojn, al kiuj estas submetitaj la ŝtatoj, kie troviĝas multaj sklavoj parolantaj la saman lingvon, kaj krome tio, kio okazas en Italio, kie vaguloj plenumas ĉiuspecajn rabaĝojn, tio ĉio pruvas ĝin nur troe. Se oni rigardas ĉiujn tiujn malordojn, ne estas mirige, ke oni estas malcerta pri la partio, kiun oni devas preni tiurilate. Mi vidas nur du rimedojn: la unua, ne havi sklavojn de unu sama nacio, sed kiom estas eble, tiajn, kiuj parolas inter si diversajn lingvojn, se oni volas, ke ili portu plej facile la ŝarĝon de l' servuteco; la dua, — ilin bone trakti, ne nur por ili mem, sed ankoraŭ pli pro siaj propraj interesoj."

[1] Antikva greka filozofo, kiu vivis en la 5. jarcento antaŭ Kristo.

SENNACIULA SPORTA PAĜO

Kompilanto: Ad. Wendt, Leipzig O 27, Rudolph-Herrmann-Str. 7, ptr. r. (Germ.)

Sporto kaj ĝia signifo por la internacia Proletaro

Parolado de K-do R. Kopiŝ (Koppisch) dum la 9. SAT-Kongreso

(Fino.)

Kiel la burĝaro uzas sian potencon kontraŭ la popolo mi montru per du ekzemploj: Unue — en Germanio aperas ĉ. 3800 ĵurnaloj, el ili nur proksimume 230 estas laboristaj ĵurnaloj — 190 socialdemokrataj kaj 40 komunistaj. Laŭ tio al deksep neŭtralaj, burĝaj gazetoj kontraŭstaras nur unu laborista gazeto. Krom tio la burĝaj gazetoj havas proporcie pli grandan legantaron. Tial certe nur inter proksimume 35 gazetabonantoj estas unu abonanto al laborista gazeto. 1600 el tiuj ĉi burĝaj gazetoj estas kontrolataj de la Hugenberg-"koncerno", la plej reakcia trusto de la ŝtalfabrikantoj. Due — tre multaj germanianoj interne ne plu rilatas iel al la Eklezio, ja eĉ multaj religianoj vidas en la Eklezio la plej fortan apogilon de la kapitalismo. Kaj tamen nur 2½ elcentoj eksiĝis el la Eklezio. Eĉ en la ruĝa Saksio nur estas eksiĝintaj 5½ elcentoj de la loĝantaro.

Kio estas montrita en tiuj du ekzemploj, ankaŭ estas fakto en preskaŭ ĉiuj rilatoj de la publika vivo. Ĉu tiam ankoraŭ estas mirige, ke la Proletaro ĝis nun estas tiel malprogresinta? Ni kiel laboristaj esperantistoj scias, ke ankaŭ la lingva ĥaoso intence servas al ĝiaj (kapitalismaj) celoj, pro kio ni certe ankaŭ ne pli frue venos al oficiala mondlingvo, antaŭ ol ni ne estos starigintaj la senklasan socion en la ĉefaj ŝtatoj.

Al ĝi (kapitalismo) ankaŭ servas pure laboristaj organizoj kiel rimedo por la celo. Ekzemple la plej diversaj kristanaj kaj "flavaj" sindikataj unuiĝoj. Same ĝi ankaŭ jungas ĉiuspecajn sociajn organizojn antaŭ sian ĉaron. Ĉar la kapitalismo de ĉiuj landoj multe pli klare konscias pri sia batalcelo, ol la laboristaro, kiu bedaŭrinde en multaj landoj ankoraŭ inklinas al tro forta oportunismo. Al la unua ĉiu rimedo estas sankta por atingi sian celon.

La estonto apartenas al tiu, kiu havas la junularon. La gejunuloj de hodiaŭ estos la geviroj de morgaŭ. Por i l i ni konstruas la novan ŝtaton, por i l i ni transformas la ekonomion, por i l i ni maljunuloj konkeras pli bonajn vivkondiĉojn. Varbi la junularon por nia agado, enpenetrigi al ĝi neforigeble niajn idealojn, devas esti nia tasko. Nur la nova tempo ĝuste komprenis la gravon de tiu ĉi tasko. Tiel estiĝis vetkurado pro la junularo. Kiel la diablo persekutas kompatindajn animojn, tiel ĉiuj organizoj provas kapti la junularon. La freŝa sentemo de la junularo ankaŭ estas plej facile alirebla al ĉiuj influoj, se ili nur estas prezentataj en s u g e s t a formo. La sukceso ne forrestas. Ankaŭ en tiu ĉi klopodado la kapitalismo multe superas la laboristaron.

En Germanio estas ĉ. 9 milionoj da gejunuloj inter 14—20-jaraj. El ili estas organizitaj 4½ milionoj en preskaŭ cent asocioj; sed el ili troviĝas maksimume nur duona miliono en laboristaj organizoj. La katolikaj asocioj nombras

Puŝpilka ludo. — Nova sportludo tre amuziga por la ludantoj kaj rigardantoj.

850 000 gejunulojn, la evangeliaj (luteranaj ktp.) organizoj 650 000; proksimume 1½ milionoj troviĝas en la diversaj burĝaj sportasocioj. En aliaj landoj la stato estas ankoraŭ pli malbona — escepte en Aŭstrio kaj ankoraŭ pli en Sovetio. Tiuj ĉi faktoj sendube estas granda danĝero por la klaskonscie luktanta laboristaro. Diru al mi, kun kiu vi interrilatas, kaj mi diros al vi, kiu vi estas. En la granda plimulto el kulturlandoj la junularo troviĝas pli aŭ malpli senescepte en la manoj de la kapitalista klaso kaj ties lakeoj. Tute vera tio estas rilate al Italio kaj aliaj faŝiste regataj landoj. Pro tio eĉ ne necesas specialaj politikaj organizoj. Tielnomataj "neŭtralaj" sociaj organizoj estas multe pli efikaj, ĉar 1. la junuloj ne inklinas al politiko, kiel ankaŭ ne al iu alia cerbon streĉanta laboro. Por kompreni tion, oni devas disponi pri tre riĉa trezoro da praktikaj spertoj, kiujn gejunuloj kompreneble malhavas; 2. ĉar la junulo en nebridebla moviĝemo volas kaj devas fizike eluzi siajn fortojn. Ĉar nur ampleksa moviĝo — precipe en la evoluaj jaroj — ebligas al la homo prosperi fizike kaj spirite. Tio estas natura instinkto de ĉiu sana homido.

Pro tio la junularo ankaŭ ne estas katenebla per pure spirita materialo. Pro tio ankaŭ ne utilas kontraŭstaro decidega kontraŭ gimnasto, ludo kaj sporto. La movinstinkto de la junularo estas elementa kaj nehaltigebla.

Fortaj burĝaj sportorganizoj ekzistas en ĉiuj landoj (krom en Sovetio). Ili ĝenerale estas gvidataj reakcie, ĉar ili ja estas subtenataj de kapitalistoj kaj gvidataj de kapitalist-servantoj. Almenaŭ estas ilia celo, okupi la laboristan junularon tiom per sporto kaj ludo, ke al ĝi ne restas tempo pripensi sian mizeran situacion. Edukado al sportfrenezo kaj politika indiferenteco.

Al ili estas kontraŭmetataj laboristorganizoj socialiste bazitaj. La granda plimulto el la sportanta junularo estas politike indiferenta, eĉ en la laboristaj organizoj. Sed ĝi estas vakso en la manoj de kompetentaj kaj lertaj edukantoj. Junularo inklinas al batalo, al militista heroismo. Tiu ĉi inklino estas laŭforte akcelata en la burĝaj organizoj, en la laborista sporto ĝi estas intence kontraŭbatalata. Tiel tiuj servas al popol-interbuĉado, ni al la popol-interfratigo kaj al neskuebla paco. Tie minimume neado, se ne eĉ malkaŝa lukto kontraŭ celklara klaspolitiko de la laboristaro. Jen senindulga batalo kontraŭ la klaso kapitalista kaj laŭsistema depostulado laŭ niaj klasbatalaj celoj.

Bedaŭrinde ekzistas tuta vico da nacioj, kies laboristaro ne jam ekkonis la grandegan danĝeron de la t. n. "neŭtrala" burĝa sporto, kiu sintenas malkonsente al la emancipaj celadoj sur tiu ĉi kampo; kiuj ne jam komprenis, ke neŭtraleco tute n e ekzistas — en n e n i a rilato — ke plej klare n e ŭ t r a l e c o efektive estas i n d i f e r e n t e c o. Al ili ankaŭ apartenas: Francio — malgraŭ ke tie la movado jam estas tre malnova, ĝi hodiaŭ kaŭze de la indiferenteco ankoraŭ estas tute sensignifa, ja eĉ regresas anstataŭ progresi — Anglio, Svedio, Norvegio kaj Danio, tiuj landoj kun tre fortaj laboristaj organizoj sur politika kaj ekonomia kampoj. Sed tiuj organizoj bedaŭrindege ankoraŭ havas la eraran opinion, ke la socia vivo devas esti netuŝata de la klasbatalo kaj ke malgraŭ plej akraj bataloj sur politika kaj sindikata kampoj ankoraŭ estas ebla harmonio inter la klasoj. Ili ne v i d a s aŭ ne v o l a s vidi, ke niaj klaskontraŭuloj konscie aŭ nekonscie uzas la sociajn organizojn kiel rimedon al la celo, deteni la sportulojn ĉiuspecajn for de la klasbatalo kaj antaŭ ĉio konkeri la pli senteman animon de la junularo por siaj burĝkapitalistaj klasceloj.

"Neŭtraleco": Neniu vorto jam estas aplikata pli sensence. Oni pensu nur pri la neŭtralaj gazetoj. Ekzemple: mi migras kun la junularo kiel gvidanto. Tiam mi instruas ilin dumvoje pri miaj

DISKUTEJO

Nia gazeto estu ĉiam klasbatala

1. En "S-ulo" lastatempe aperas anoncoj, ekzemple tiaj: "Bela K-do X. deziras korespondadi kun belulinoj. Eble mi edziĝos." Mi forte protestas kontraŭ presado de tiaj anoncoj, ĉar nia gazeto estas klasbatala, sed neniam k neniam edziga.

2. En n-o 260 de "S-ulo" estis enpresita artikolo pri kunsido dum la 9-a de vegetaranoj. La grupo postulas por si "Paĝon". Mi opinias, ke por la SAT-anaro tia Paĝo tute ne necesas. Kio estas vegetarismo? Burĝaj pacifistoj k intelektuloj, por detiri atenton de l' laboristoj de la klasbatalo, organizas ĉiaspecajn societaĉojn k en tia kvanto — vegetaranoj.

Kiam ĉe Sovetiaj limoj, laŭ postulo de l' internacia kapitalistaro, jam tondras la kanonoj (Ĉinia-Orienta Fervojo!), jam oni manĝas laboristan sangon, — en "S-ulo" pri la afero oni ne eĉ unu vorton diris[1]. Sed pri manĝado de brutaro... ho! ili estas kontraŭ tiu barbareco!

For ĉiujn vegetaraĉojn! Protestu kontraŭ preparado de nova milito kontraŭ Sovetio! SAT-ano 10 380 (Sovetio).

[1] La verkinto eraras, aperis jam 2 artikoloj pri la konflikto (vidu n-ojn 253/54, 262. Red.

La Flandra Movado

Kvankam mi avertis la legantaron de "S-ulo" per la komenco de mia artikolo samtitola (n-oj 253/254) pri la certa malakordo inter mia opinio k tiu de aliaj K-doj (eĉ se mi estus dirinta la malon!), mi ne supozis, ke tiel diskutiga respondo alvenus (vidu en n-o 262), kiel tiu subskribita de K-do 13 066.

Kutimo mia ne estas lasi sen fino diskuton vanan. Mi akcentas la vorton "vana", ĉar mi spertas, ke ĝenerale en lingvaj aferoj la diskutantoj estas partiecaj k malakceptemaj. Sed pro la akra tono de la respondo, pro la malindeco de la vortoj uzitaj de la verkinto, samasociano, samcelano, mi absolute devas revoki tiun K-don al iom pli da korekteco. Ĉu tiu aserto "pro ĝia nacieca tendenco k faŝista inspiro"[1] estas direktenda al la verkinto de l' artikolo aperinta en n-oj 253/254, al K-do, kiu depost sep jaroj batalas por la bono de nia Asocio? Per via multcifera membro-n-o vi klarigas al mi, K-do 13 066, ke vi ne havis okazon rimarki mian ĝisnunan agadon. Estu do pardonita, sed venonte parolu pli saĝe k ne misuzu la kvalifikon "faŝista"!

Ankaŭ, kiam oni respondas al artikolo, oni prilaboru iom pli sian skribaĵon. Simpla ekzemplo: "En la Limburgaj k ceteraj karbminejoj (vi diras), ĉu pli flandroj aŭ fremdlandanoj? Fremdlandanoj. Ĉar ju malpli ili parolas, des pli la kap. sistemo povas ekspluati ilin..."

Mia konkludo (la esenco de mia unua artikolo): Ĉar preskaŭ ĉiuj mastroj, kapitalistoj estas franclingvanoj, ĉu la flandroj ne sammaniere suferas kiel la fremdlandanoj? (La mastroj tre ŝatas la lingvan malakordon inter la laboristaro.)

Por fini, mi bedaŭras tre sincere, ke K-do 13 066 pritraktis la aferon je la politika vidpunkto (elekto en Antverpeno) k nenion diris pri la ekonomiaj kaŭzoj estigantaj la nuntempan situacion en Flandrio. Se K-do 13 066 ekscius, ke ĉiuj konfliktoj havas sian devenon en la ekonomio, pli bone li kapablus kompreni la pritraktatan problemon. L. Bergiers (630).

[1] Ĉu ankaŭ faŝisma estis mia artikolo "La Milito venas"?

---

ekkonoj kaj pri la sociaj cirkonstancoj laŭ mia propra koncepto kaj mondrigardo, kiuj estas tiaj de sperta klasbatalanto kaj liberpensulo. La ortodoksulo, la konservativulo, la monarĥisto ktp. faras tute aliajn konkludojn, peras tute aliajn instruojn al la junularo.

Tial sporto ĉiuspeca estas rimedo al la celo eduki celklarajn klasbatalantojn. Sporto ne deturnu, sed konduku al severaj vivdemandoj. Tial estas la plej alta devo de la Proletaro: teni la edukadon de sia junularo mem en la mano. Sur ĉiuj kampoj. Tial ankaŭ la laboristaj sportorganizoj ĉiuspecaj estas tiom gravaj por la tuta laborista movado. Ili estas la neelĉerpebla renoviga fonto por la partioj kaj sindikatoj. Tial la laboristaj partioj kaj sindikatoj devas esti firme ligataj kun la laboristaj sportuloj kaj devas kontraŭbatali kun ni plendecide la burĝan sportmovadon kiel danĝeran vojpreparanton al la kapitalista reĝimo. Ni havas en Germanio ĉ. 5 milionojn da burĝaj sportuloj — fidindaj nombroj ne estas konstateblaj pro la fanfaronemo de tiuj organizoj — kaj aliflanke nur 1 500 000 da laboristaj sportuloj. Nur en Aŭstrio la proporcio estas pli bona; tie la laborista sporto certe estas pli forta ol la burĝa. Ankaŭ en Ĉeĥoslovakio, en Finnlando kaj Svisio la laborista sporto havas pli grandan signifon. En Sovetio nur ekzistas laborista sporto, ĉar burĝa sporto ne estas tolerata. Sed en la aliaj ŝtatoj la stato ankoraŭ estas malbonega, kvankam en Belgio kaj Nederlando la afero progresas.

Ni dankeme konfirmas la grandan helpon, kiun faris al ni esperanto kaj la devokonsciaj esp. korespondantoj. Fidelon kontraŭ fidelo. Ni laŭforte klopodas pri la disvastigo de esperanto. Subteni nin reciproke estas necesa en la komuna intereso. Kaj tial ni petas niajn Gek-dojn, zorgi en ĉiuj landoj pri plejebla disvastigo de la laborista sporto en la intereso de la ĝenerala lab. movado. Antaŭen kaj supren povas konduki la Proletaron nur la unueco de la tuta Laboristaro. Kiuj jam rigardis la Asocian domon de la Laborista Ciklista Asocio en Offenbaĥ, kiuj konas la 200 Naturamikajn domojn de la laboristaj Naturamikoj en Germanio, kiuj rigardis nian Asocian lernejon kaj nian Asocian domon en la Fiĥtestrato (Leipzig), kiuj travivis en Leipzig dum 1922, en Frankfurt dum 1925 kaj en Nürnberg antaŭ 10 tagoj[1] la grandegajn sportfestojn de la centmil sportuloj, tiuj devas rekoni la grandan signifon de la laborista sportmovado. Kaj la laborista sporto estas bonega rimedo, eduki klasbatalantojn sanajn je korpo kaj spirito.

Veki la ekkonon, ke sporto estas pli ol nura ludado kaj vana tempopasigo, ke ĝi estas kuracilo por la Proletaro kaj samtempe eminenta klasbatala rimedo, estas la celo de mia konciza traktaĵo. Ĝojigus min, se mi sukcesis atingi tion kaj, parte, firmigi tiun komprenon. Multe pli kompreneble tio estus dirinda, sed tempo kaj loko malpermesas tion. Mi esperas tamen, ke mi kreis iom da klareco pri valoro kaj signifo de la laborista sporto kaj per tio atingis ankaŭ bonvoleman akcelon al nia afero de ĉiuj ĉeestantaj Gek-doj. Ĝi estas necesa en la granda plimulto el la landoj. En tiu ĉi senco mi finas miajn parolojn per frazo el malnova socialista kanto: "De l' mondo feliĉo, de l' suno belo, de l' spirito lumo kaj la potenco de l' scio, al ĉiuj popoloj ĝi estu perata, jen la celo de ni intencata!"

[1] Julio 1929.

La Forto de kiu ajn socia movado dependas nepre de la eldonkvanto de ĝiaj presorganoj. Konsekvence, se vi deziras la forton de SAT, abonu kaj abonigu SENNACIULO-n

Uzu la vintron!

Aŭtuniĝas, malvarmiĝas senteble la aero! Homoj multaj fermas por longa tempo fenestrojn. Se iu tro longe ne fermas la pordon, ĉagrene vi estas alvokata: Fermu, malvarme estas! — Oni kutimas al tiu vivado, ne plu sentas malpuran, malsanigan aeron en la loĝejoj. Post deviga laboro oni nur dediĉas sian tempon al·bone fermita hejtita ĉambro. Kartludado, roman- aŭ gazetlegado estas en vintro la ĉiamaj tempopasigiloj. Matenfrue, ellitiĝinte, rigardante el la fenestro, vidante neĝon en interno, amasiĝas malkontento kaj ĉagreno pri neĝo kaj malvarmego. Tiel pensantaj ne nur maljunaj, sed ankaŭ junaj homoj ekzistas. La malvarmo rigidigas iliajn korpojn, malsanoj, nazkataro senĉesa ktp. estas sekve de troa dorlotado ĉiamaj vintrogastoj. Kiu ankoraŭ ne tute malkuraĝis, sentante malvarmon... uzu ankaŭ la vintron! Fariĝu libera homo dum ĉiu sezono.

Ankaŭ en vintro ekzistas sportoj, per kiuj oni povas sin varmigi. Glaci-glitado, skiado, migrado per neĝ-ŝuoj sur montoj ktp.... Dum tiu ŝajna ludado la korpo hardiĝas. Neniu sportulo estas malkontenta kaj ĉagrena vidante neĝon kaj sentante malvarmegon. Kaj krome unu horo en libero sur blanka vintra vestaĵo de l' tero estas samvalora kiel resti dum somero en polva aero tri horojn. Tiel ŝajne ludante kutimiĝas la homa korpo al vintro. Tial uzu la vintron! SAT-ano 7658.

N-o 6 — 4-a jaro Gvidanto k kompilanto: O. BÄSSLER, Ebermayer-Str. 8, I, Leipzig C 1 (Germ.) 7. Novembro 1929

EL SOVETIO

Oni transiras al seninterrompa semajno

(Esperanto-Servo.) Sovetio havas multajn riĉaĵojn. Sed pro diversaj kaŭzoj ili ne estas eluzitaj. Unu el ĉi kaŭzoj estas, ke de la 365 tagoj de l' jaro estas 52 dimanĉoj, 13 festotagoj (el ili 8 religiaj); krom tio antaŭ ĉiu festotago k dimanĉo la laboro finiĝas pli frue je 2 horoj, kio egalas al 112 laborhoroj aŭ 14 labortagoj. Aldonu ankoraŭ 14—28 tagojn pro dumsomera ripoztempo. Do dum unu jaro la fabrikoj nefunkcias preskaŭ cent tagojn. Se eĉ nur parto de la soveta industrio transiras al seninterrompa semajno, ĝi (la lando) dum unu jaro havos gajnon de 700—800 milionojn da rubloj. Krom tio oni ŝparos milionojn da rubloj, ĝis nun elspezitaj por fajrotenado dum festotagoj, dimanĉoj ktp. Se la seninterrompa semajno estos efektivigita, estos bezonataj pli multo je laboristaj fortoj de 20—50%. La semajno estos s e s - taga. La laboristo laboros dum 5 tagoj k la sesan tagon li ripozos (krome ricevos 12 tagojn por somerripozo); aŭ dum 4 tagoj k la kvinan tagon li ripozos (sen somera ripoztempo)... Kvin revoluciaj festotagoj restos. — La salajro ne malgrandiĝas. Kelkaj entreprenoj jam laboras laŭ tiu projekto.

V. F u c h s, Volsk.

Amerika tempmezuro en Sovetio

(Esperanto-Servo.) En Ameriko, dank' al bona tekniko, elektrostacioj estas konstrueblaj dum 10—11 monatoj. En Sovetio ne ekzistas tiel bona tekniko, k grandajn elektrostaciojn oni konstruas dum 3—4 jaroj. Sed tiel estis nur ĝis nun.

En oktobro nunjare komencas ekfunkcii granda elektrostacio por 21 600 kilovatoj dekomence k poste ĝis 40- ĝis 50 000 kilovatoj. La elektrostacio troviĝas en urbo Sartana, ĉe granda metalfabriko je nomo de Iliĉ. Oni komencis konstrui ĝin en oktobro 1928 k finas en oktobro 1929. Dum 15 diversaj konferencoj K-do Rikov deziresprimis, ke oni sukcesu konstrui elektrostaciojn dum 2 jaroj; sed li ne pensis eĉ pri tio, ke ni jam kapablas konstrui tian stacion en unu jaro.

La konstruado de koncerna elektrostacio estis necesa, ĉar en la urbo Sartana estas du grandaj fabrikoj, kiuj havas siajn proprajn elektrostaciojn; sed tiuj stacioj nun ankaŭ ne plu sufiĉas por priservi ambaŭ fabrikojn, k krome estas konstruata grandega fabriko, kiu ekfunkcios en aprilo 1930.

La elektrostacio, krom la 3 fabrikoj, ankaŭ servos por lumado k ankaŭ por la najbara granda urbo Mariupolo kun ĝia granda haveno. En unua tempo la stacio laboros per nafto, poste per gasoj de fandfornegoj. La projektoj estas de sovetiaj konstruistoj, la teknika gvidado de la konstruo estas en manoj de germanaj k ĉeĥoslovakaj inĝenieroj. La maŝinoj estas importitaj el Svedio k Germanio.

Kompare rapidecon de la amerika konstruado kun la sovetia (en Sartana) ni konstatas, ke ni konstruas ne malbone. Unu, preskaŭ simila al la nia, elektrostacio en urbo Los Angelos por 35 000 kilovatoj estis konstruata dum 10½ monatoj, alia en urbo Boston daŭris 307 tagojn. Tio ĉi montras, ke nia tekniko kreskas, ke ni fortiĝas, ke la kvinjaran planon ni efektivigos, ke nia lando baldaŭ fariĝos unu el la plej teknikaj, plej kulturaj landoj.

G. B o n d a r e v s k i, Sartana.

Batalo kontraŭ senlaboreco en Tver

(Esperanto-Servo.) La laborfako de urbo Tver en la nova mastrumjaro taksas por komunumaj laboroj elspezon de 406 000 rubloj. En la pasinta jaro estis elspezitaj 319 000 rubloj. Por disvolvigo de la reto de senlaborulaj laborkolektivoj en pasinta jaro estis elspezitaj 95 000 rubloj k en nuna jaro oni elspezos 125 000 rubloj.

F i l i p p o v a, Tver.

Konstruo de kinoaparatoj por sonigaj filmoj

(Esperanto-Servo.) La ŝtata optika fabriko en Leningrad ellaboris kiel specimenojn 10 kinoaparatojn por parolfilmoj, laŭ sistemo de inĝeniero Ŝorin. Dum la jaro 1929/30 tiu ĉi fabriko produktos ĉirkaŭ 250 tiajn kinoaparatojn. Venontan jaron en Sovetio estos produktataj tiaj aparatoj en valoro de pli ol 100 000 000 rubloj. Jam oni montras en Sovetio parolfilmon "virinaĉoj el Kazan" k nuntempe la rusa filmproduktejo "Sovkino" specialigis kelkajn reĝisorojn, kiuj perfektigas sin por produktado de parolfilmo "Pjatiletka" (kvinjara plano de laboro).

F e d o r o w s k y, Kasatin-Bahnhof.

EL HUNGARIO

Dokumentoj el faŝisma Hungario

(Esperanto-Servo.) Gögös Ignac en la proceso Rakoŝi estis kondamnita al 3½-jara karcero. Dum tiu tempo oni devis konstante kuraci lin pro bronkito. La unua kondiĉo por ĉesigo de tiu malsano, estas la varmo. Sed Gögös Ignac dum la vintro en jaro 1928 devis anonci sin ĉe la puneja kuracisto, ĉar liaj manoj frostis en la karcero. La kuracisto anstataŭ medikamento promesis piedbatojn al la enkarcerigito, kiu (komprenenble) protestis kontraŭ tiu sinteno. Post akra diskuto la kuracisto vangofrapis K-don Gögös, kiu tuj rebatis lin. K-do Gögös ne ricevis medikamenton, sed anstataŭ tio ree estis kondamnita pro neatento de karceraj disciplino k regularo. Tiu eksterordinara puno signifas, ke K-do Gögös, tiu malsana homo — havante 40° da febro, devis kuŝi sur "malmola" lito, sur kiu estis nenia kovrilo. Komence de januaro K-do Gögös liberiĝis el la karcero k du monatojn poste li mortis. — Sebes Laszlo estis ankaŭ akuzita pro komunistaj aferoj... Pro turmentoj netolereblaj li saltis el fenestro de la ĉefpolicejo sur la straton k rompiĝis piedo. Pro neĝusta kunligo de la rompitaj ostoj li restas dum sia tuta vivo lama. K-do Sebes nur nun, post unu jaro, ricevis la akuz-skribaĵon! — La 2-an de septembro k. j. K-doj lignaĵistoj Krausz Jozsef k Creiner Ferenc pro sama "akuzo" estis arestitaj. Laŭ la leĝoj akuzitoj povas resti nur 48 horojn en la policejaj karceroj. Sed kvankam ambaŭ K-doj estis arestitaj komence de septembro, nur la 30-an de la sama monato ili estis transdonitaj al la juĝisto. Ĝis tiam eĉ la ĵurnaloj ne rajtis skribi pri la arestigo. K-do Creiner jam estis kondamnita en la Rakoŝi-proceso k estas al li por eterno malpermesate restadi en Hungario.

H u n g a r i a n o.

EL LATVIO

Unutaga proteststriko

(Esperanto-Servo.) La 18-an de oktobro okazis unutaga ĝenerala proteststriko kontraŭ grava malplibonigo de asekura leĝo flanke de la registaro (laŭ instigo de la entreprenistaro). Laŭ § 81 de la konstitucio dum parlamentaj ferioj la registaro rajtas eldoni leĝojn, se urĝas; sed fariĝis kutimo de la registaro, eldoni pli da leĝoj dum ferioj, ol kiom decidis la parlamento mem. La striko estis proklamita de la Latvia Socialdemokrata Laborista Partio k Latvia Sindikata Asocio; ĝin partoprenis ĉ. 80% de la laboristaro, escepte ŝtatoficistoj, kiuj decidis nur pri monsubteno. En la ĉefurbo Riga nenia trafiko funkciis. En ĉiuj ŝtataj k multaj privataj entreprenoj deĵoris militistaro k policanoj, vagonarojn akompanis militistaro — eĉ surlokomotive; en ĉiuj stacidomoj deĵoris ŝirm-liganoj, kiuj ankaŭ konstante observis la oficistojn. — Laŭ la nova leĝo pleje suferas la instruista asekurkaso, kiu estas dividita, pro kio ĝi devos likvidi ĉiujn modele aranĝitajn entreprenojn. Oni interkonsiliĝas pri instruista ĝeneral-striko. La registaro preparas atakon por nuligi ankaŭ aliajn sociajn atingojn.

11 321, Riga.

RESPONDA PARTO

Ricevitajn raportojn ni kvitancos en sekv. n-o. Samajn raportojn neniam sendu samtempe al la red. de "S-ulo" k al la Centrejo de "Esperanto-Servo".

6-a listo de raportoj en jaro 1929/30

28. Oni transiras al seninterrompa semajno. V. Fuchs, Volsk (Sovetio).
29. Amerika tempmezuro en Sovetio. G. Bondarevski, Sartana (Sovetio).
30. Batalo kontraŭ senlaboreco en Tver. Filippova, Tver (Sovetio).
31. Konstruo de kinoaparatoj por sonigaj filmoj. Fedorowsky, Kasatin (Sov.)
32. Dokumentoj el faŝisma Hungario. Hungariano (Hungario).
33. Unutaga proteststriko. 11 321, Riga (Latvio).

TRA ESPERANTIO

ALVOKO AL LA LEGANTARO!

Gek-doj! Ni staras antaŭ la fakto, ke ĉiu 12-paĝa n-o eliranta estigas en nia kaso deficiton. Vi mem povas diveni la kaŭzon de tiu bedaŭrinda, ĝisfine ne eltenebla fakto: la neatingo de minimume bezonata nombro el 4000 abonantoj.

Kiam ni decidis pliampleksigi la gazeton, fine de l' lasta jaro, ni estis sufiĉe optimistaj, ni fidis je la kapabloj kaj fortoj de niaj Gek-doj, ni esperis, ke pli granda nombro da "aktivaj" membroj de SAT komprenus, ke sen abono al la oficiala organo ilia membreco ĉe nia organizo ne havas gravan signifon...

Ni streĉis dum longaj monatoj niajn fortojn ĝis la ekstremo, por liveri al la legantoj ampleksan kaj belaspektan gazeton, kiu permesus al ili varbi pli facile kaj pli sukcese novajn abonantojn. Ni nur parte sukcesis; kvankam 472 novaj abonoj varbiĝis, ni tamen ne sukcesis atingi la nepre necesan nombron de **4 000.** *Se kelkaj K-doj faris ĉion eblan por fortigi "S-ulo"n per alkonduko de novaj abonantoj, tamen multaj restis indiferentaj kontraŭ niaj ripetaj alvokoj kaj eĉ ne provis konvinki la neabonantojn, kun kiuj ili renkontiĝas en la grupoj kaj rondoj.*

La K-doj devas plene konscii, ke tiuj, kiuj nekonstante legas esperantaĵojn, ke precipe la SAT-membroj, kiuj ne havas kontakton kun tutmondo per nia gazeto ĉiusemajne vizitanta ilin kaj parolanta al ili, perdiĝos neeviteble post nelonge por nia afero. Ne valoris la penon instrui kaj alkonduki ilin...

Mankas multloke sistemeco kaj persistemo en nia laboro. Kelkaj bonaj rezultoj en iuj lokoj ne trompu nin pri la mankoj en aliaj. Ke ni antaŭenpaŝu nur malrapide, tio estas normala en nia kultura movado. Tamen, ke ni nepre antaŭenpaŝu, kaj ne haltu, ne refalu, estas absoluta kondiĉo por sukcesoj en tutmonda skalo. Se nia movado estas malbone vartata en iu regiono de la terglobo, tio havas malbonajn reefikojn je tiuj, kiuj bonege kaj laŭplane laboras.

La someraj monatoj pasis sen ŝanĝo en la stato de l' abonantaro.

Ni avertas hodiaŭ tre insiste, ke la varbemo de niaj K-doj devas streĉiĝi, por ke ni ne estu devigataj ĉesigi la regulan aperadon de la 12-paĝaj n-oj. Ĉu vi konsentos al tia reiro, Gek-doj? Ni esperas, ke ne. Sed estas evidente, ke se kontraŭ ĉia espero ni ne atingos la necesan minimumon da abonantoj, kiu permesos al "S-ulo" aperi en la nuna amplekso, ni estos devigataj fari tiun ĉagrenan paŝon malantaŭen. Sekve, Gek-doj, konsideru la diriton kaj ne lasu sen sekvoj nian alvokon!

"4000 abonantoj al 'S-ulo'!" estu la konstanta zorgo de ĉiuj vere aktivaj SAT-anoj . . . "Sennaciulo".

PAROLFILMOJ EN SOVETIO!

En Leningrado ekfunkciis unua sonanta k parolanta filmteatro, laŭ sistemo de rusa inĝeniero Ŝorin. De l' ekrano famaj leningradaj geaktoroj deklamas, kantas k ludas per diversaj muzikiloj. La impresoj de l' prezentado estas tre bonaj k la sukceso grandega.

"Sovkino" (Sovetlanda Ŝtata Filmorganizo) intencas fabriki sonantajn k parolantajn filmojn en diversaj nacilingvoj, por eksporti eksterlanden. Espistoj ĉiulandaj, per leteroj senprokraste proponu uzi por parolantaj filmoj espon! Adreso estas jena: Inĝ. Ŝorin. Leningrad, ul. Komsomola 3, Sov.

A. Fomin (12428).

ESPERANTA MORSE-ALFABETO

Internacia lingvo, sendube, estas necesega por radio-amatoro, mallongondulo, dum lia radio-laborado k por korespondado kun mallong-onduloj en la tuta mondo. Tamen uzi esp-on por telegrafado mallong-ondulo-radiisto ne povas pro foresto de esp. telegrafa (Morse-)alfabeto. Jen, mi provas formi ĉi tiun esp.-telegrafan alfabeton. Por esp. alfabeto mi faris aldonojn nur por literoj "ĝ, h, ŭ". Sendube oni povus solvi la taskon pri literoj "ĉ, ĝ, ĵ, ŝ, ĥ" aliel, ekz. telegrafigi ilin per duoblaj literoj: ch, gh, jh, sh, hh, — sed, havante sperton pri tiu mallongigo de literoj, mi devas konfesi, ke radiogramo fariĝas sufiĉe peza, longigita. Tial, krom la menciitaj aldonoj, literresto "ĉ, ĵ, ŝ, ĥ" estis imitata el "internacia telegr. alfabeto", kiun mi uzis por formado de ĉi-malsupra esp. radio-alfabeto. Por faciligi la lernadon, la alfabeto estas dividita en grupoj:

I

. e
. . i
. . . s
. . . . ĥ
. 5

II

— t
— — m
— — — o
— — — — ŝ
— — — — — 0 (nulo)

III

. — a
. . — u
. . . — ĵ
. . . . — 4
. — — v
. — — — j
. — — — — 1

IV

— . n
— . . d
— . . . b
— 6
— — . g
— — — . ĉ
— — — — . 9

V

— . — k
. — . r
. — — . p

VI

— . — . c
. — . . l
. . — . f
— . — — h
— — . — ĝ
— — . . z
. . — — ŭ

VII

. . — — — 2
. . . — — 3
— — . . . 7
— — — . . 8

N. Ĥolm (5459), Odessa.

LA MULTKOLORAJ, ILUSTRITAJ POSTKARTOJ DE SAT

estas haveblaj ĉe la Administrejo de SAT, Colmstrasse 1, Leipzig O 27.

Zamenhofa Saĝo

Se eĉ la tuta mondo bruos pri nia afero, se nia afero brilos en ĉiuj publikaj lokoj, sur ĉiuj ekspozicioj de la mondo ktp., sed la nombro de la personoj kiuj ellernas kaj uzas nian lingvon, ne kreskos — tiam ni malgraŭ la ŝajna potenco devos diri, ke nia afero mortis, ke ĝia lumo baldaŭ estingiĝos, kiel la lumo de minuta meteoro; sed se eĉ la tuta mondo silentos, se ĉiuj obstine kovros antaŭ ni la okulojn kaj orelojn, se nia afero longe ankoraŭ restos tute nekonata en la plej granda parto de la mondo, sed se la nombro de la esperantistoj regule, se eĉ malrapide kreskados, — ni povos kuraĝe diri, ke ni regule progresas, ke ni regule iras antaŭen kaj ke la estonteco apartenas al ni.

El "La Esperantisto" 1892.

* * *

Vi faris malgrandan proveton de laborado, kaj kiam ĝi restis sen deca sukceso, vi tuj ĉesis! Sed se nia laborado apartenus al tiuj dankoportaj aferoj, kiuj estas kronotaj de tuja granda sukceso, tiam ni ja facile trovus milionojn da laborantoj kaj tiam ni ja vin ne bezonus! Vi ĉiuj (via nombro estas jam tre granda), kiuj staras nun kaŝite kaj atendas, — ne promesu aliĝi al ni, kiam la mondo maturiĝos, ĉar tiam ni jam ne bezonos maturigantojn kaj post la venko ni ne bezonos helpantojn. Se vi amas nian ideon, laboru por ĝi nun, kiam ĝi postulas ankoraŭ malfacilegan bataladon; staru forte kaj nekaŝite, kiel granito inter ondoj, nun, kiam la malfavoraj cirkonstancoj tion ĉi postulas; oferadu malavare nun, kiam monaj rimedoj estas por ni eksterordinare gravaj kaj enhavas en si la demandon: "esti aŭ ne esti."

El "La Esperantisto" 1893.

PRI ESPERANTA TEATRO

Por klarigo mi aldonu kelkajn vortojn al la komencita diskuto. Ĉie oni parolas pri teatraj krizoj, k se ni parolas nun pri esp. teatro, eble iuj ridetos pri ni. Sed oni povas tamen serioze plani efektivigon de tiu afero.

En urbo Zaragoza, kie mi loĝas, ekzistas malmulte da teatroj, tamen ĉ. 200 teatraj asocioj, kiuj reprezentas ĉiusabate aŭ ĉiudimanĉe teatraĵojn. Mi parolas kiel spertulo, ĉar mi mem apartenas al unu el tiuj societoj, en kiu mi rolas ĉu kiel aktoro ĉu kiel sufloro. La prezentoj okazas nur en tiuj du semajntagoj, ĉar Zaragoza estas laborista urbo, k la lab. klaso povas amuziĝi k distriĝi nur en tiuj du tagoj. Se estas bona prezentaĵo, certe la teatroj pleniĝas; bedaŭrinde nur estas tro da verkistoj, sed maltro da taŭgaj verkoj.

Mi subtenas la opinion de K-do N. A., ke almenaŭ nuntempe estas sonĝo en-

puŝi esp-on en la teatro, ĉar la prezentaĵo devas esti komprenata de ĉiuj ĉeestantoj. Prezento en nekomprenata lingvo estas senvalora. Sekve nur urboj, havantaj amason da esp-istoj, povus sukcese aranĝi esp. prezentojn. Ebleco prezentiĝas tamen dum la kongresoj. Oni povas prepari tian kongres-prezentadon tri aŭ kvar monatojn antaŭe k sukcese enscenigi unu aŭ du klasbatalajn verkojn. Tiu ideo ŝajnas akceptebla, ĉar kongresurbo (kiel Londono) havas sufiĉe da esp. K-doj, elspezoj preskaŭ ne estas, k kongres-partoprenontoj tre ĝoje akceptus tian prezentadon. Tio ne estus imito al la UEA-kongresoj, kie oni ĉiam prezentas teatraĵojn, sed mi konsideras, ke ekzistas multe da prezentindaj verkoj kun lab. tendenco.

José Carnicer (11 580).

NI DEVAS PLIPRECIZIGI

Ni havas multajn vortojn, kiuj signifas diversajn teritoriojn: lando, gubernio, distrikto, provinco, regiono, vilaĝaro k. a. Sed ofte ni ne povas per ili esprimi precize la celitan ideon. Ekzemple, ni parolas: "Ruslando, Franclando"[1] k. a., sed multaj rusoj samtempe tradukas per la vorto "lando" rusan vorton "oblastj" (Leningrada lando, Moskva lando, Centra Terkultura lando k. a.). Se mi veturas el Leningrada l., en Moskvan l., mi ne povas diri, ke mi veturas eksterlanden!

Same rusoj ĉiam diras, ke distrikto konsistas el kelkaj regionoj, kaj en diversaj aliaj landoj la esp-istoj diras male, ke la regiono konsistas el kelkaj distriktoj. Rezulte diversaj landoj havas diversajn esp. lingvojn[2].

Ni devas fiksi definitive la "hierarĥion" de l' administraciaj nomoj. Se la distrikto konsistas el regionoj en unu lando, tio devas esti same en ĉiuj landoj (aŭ male, sed nepre same por ĉiuj). Se ni diras "Franclando", ni neniam diru: "Leningrada lando", sed L. provinco (aŭ L. gubernio, L. regiono aŭ sim.). Mi proponas, kiel ekzemplon, jenan "hierarĥion":

1. lando = ŝtato, 2. provinco = ruse: oblastj, 3. gubernio, 4. distrikto (ruse "okrug", antaŭrevolucie "ujezd"), 5. regiono (ruse: "rajon", antaŭe: "volostj"), 6. vilaĝaro (ruse: "selrajon, teritorija selsoveta").

Aŭ la vorton "regiono" ni tute forigu, por ke ĝi havu nenian administracian sencon, konforme al KABE-vortaro, kaj anstataŭigu ĝin eventuale per nova vorto, kiel "okrugo" (laŭ la rusa).

Nepre tiuj terminoj devas esti precize fiksitaj. Nik. Usov (Sovetio).

[1] Vi malofte renkontos tiun finaĵon "-lando" en kutima landnoma uzado, escepte en landnomoj, kie ĝi estas parto de l' radiko, kiel en Holando, Irlando, Islando k. s. — Red.

[2] En tio kuŝas la grava signifo de l' nun prilaborata Plena Vortaro esp.-esp-a (SAT-eld.), kiu fiksos la precizan sencon de l' radikoj, por garantii unuecan lingvo-uzon en tutmondo. — Red.

Al la ĝeneralaj Konsilantoj de SAT

Je la 5. oktobro ni sendis al ĉiuj Ĝen. Konsilantoj k Vickonsilantoj cirkuleron k petis pri baldaŭa respondo; ĝis la 26. oktobro respondis nur 4 K-doj. (1 konsilanto k 3 vic-konsilantoj.) Ni insistegas, ke ĉiuj konsilantoj plej rapidu sendi siajn respondojn, ĉar urĝas preni decidojn pri la enhavo de la Jarlibro. La Direkcio.

TRA LA MOVADO
(Kroniko)

BELGIO. Bruselo. La SAT-rondo en Bruselo de post kelkaj monatoj sufiĉe vigle vivas. Dum la pasintaj kvar monatoj okazis paroladoj pri div. temoj. Oni parolis pri landoj (Anglio, Sudameriko, Germanio), pri lingvaj temoj, la kongreso, kantoj, sociaj demandoj. Estis farita propag. por la kongreso (bedaŭre senefike). Ni invitis la 10-an jubilean kongreson al Bruselo. Nun estas organizita Literat. Konkurso, plenumo de la kongresdecidoj. Ĝenerale ni povas konstati ioman pliboniĝon. Estonte ni planas organizi pliajn paroladojn pri sociaj demandoj. Grava malhelpo estas, ke el la pasintjaraj kursoj de la LEA-grupo rezultis malmulto. Unu komitatano pro gravaj kaŭzoj devis forlasi la komitaton. Estis alelektita K-do 8101 (la restintaj: K-doj 8100 k 8464). Kelkajn K-dojn malhelpas ilia okupiteco en aliaj medioj. Ni havas novajn SAT-anojn k novevenintajn. Multaj alinaciaj K-doj vizitas nian rondon. (8464.) — **ĈEĤOSLOVAKIO. Prago.** Nova kurso estas aranĝita de la Unuiĝo de lab. esp-istoj en Praha-VII-Domovina. Partopr. 11 Gek-doj. — **POLIO. Lodz.** En okt. ni finis superan kurson kun granda sukceso. 14 K-doj finlernis k preskaŭ ĉiuj SAT-aniĝis. En fino de okt. komenciĝos 2 elementaj kursoj, al kiuj jam enskribiĝis ĉ. 40 p. En Unuiĝa legejo de komerclaboristoj estas konstante elmetata "S-ulo". (12 211.) — **SOVETIO. Pskov.** La 21./22. sept. okazis distrikta konferenco de Sendiuloj, kiu akceptis rezolucion rekomendantan al la membroj uzi esp-on en la interligo kun eksterlandaj liberpensuloj k komisiis la estraron fondi esp. sekcion ĉe la Distrikta Komitato. La konferencon salutis letere rejnl.-vestfal. liberpensuloj k la SEU-Komitato per K-do Filimonov. 5. okt. okazis organiza kunsido de l' esp. sekcio sendiula, kiu elektis estraron el SAT- k SEU-anoj. — **Porĥov.** 7. 5. estis aranĝata sukcesa esp. ekspozicio okaze de tuturba junkom. konferenco kun eksterl. gastoj pri intern. edukado. Estis akceptita rezolucio de la konferenco, organizi kursojn ĉe junkom. ĉeloj, rajtigi K-dojn por tiu laboro, ĉiel helpi la disvolvon de l' esp. movado en la regiono k utiligi ĝin por intern. koresp., la ricevatajn let. uzi en murgazetoj k ĉe letervesperoj, tutan laboron unuigi ĉe Centra Lab. Klubo. Nun organiziĝis kursoj por junpioniroj k klubanoj. (3939.)

Ĉe la neŭtraluloj

En n-o 246 ni publikigis sub tiu ĉi rubriko artikoleton pri kongreso de orientfranca federacio de K-do 7369, en kiu ĉi lasta asertis, ke oni dum tiu kongreso fakte uzis nur la francan lingvon. En "La Rejna Stelo", n-o 37, oni nun protestas kontraŭ tiu sciigo, dirante, ke dum la tuta fed. kongreso estis uzata nur **esp-o,** ke dum tuta mateno la prezidanto de l' Franca Soc. por Prop. de Esp. parolis nur en esp-o k la federacia prezidanto sendis cirkuleron, en kiu li deklaris, ke nur la internacia lingvo estos oficiala. Konigante tiun deklaron, ni refoje petas ĉiujn niajn raportantojn, tre zorge atenti, ke iliaj raportoj restu laŭfaktaj, por ke ni ne estu devigataj ĝustigi. (Ni mem ja ne povas kontroli de ĉi tie la ĝustecon de rap. faktoj.)

*

Hinda instruisto ĉe lernejo de Tagore, kiu venis Svedion por studi literaturon k manlaboron porlernejan, eklernis tie esp-on, verkis drameton en esp-o (nun presitan ĉe Eldonejo en Svedio) k fine komencis lekcii k dum la vintro lekcios en klerigaj asocioj k. a. en esp-o, interpretote de lokaj esp-istoj. La propaganda efiko estas grandega.

*

En Novzelando iu sinjorino jus mortinta testamentis sumon de 500 anglaj funtoj (ĉ. 2500 dol.) al Laborista Eduka Asocio de Christchurch precipe por la starigo de esp. kursoj en tiu institucio.

*

La 22-a Universala Kongreso de Esperanto okazos de 2.—9. aŭg. 1930 en Oxford (Anglio). Aliĝ-kotizo estas 5 usonaj dolaroj aŭ ekvivalento.

*

La 10-a regiona konferenco de okcidentbohemaj esp-istoj okazis 19./20. okt. en Plzen kun teatra vespero en popola domo "Peklo" (Popola scenejo) kun ĉeĥa k esp-a programo. Samtempe germana prop. parolado en "Germana domo".

ALLO! ALLO! PAROLAS ĤARKOV! AŬSKULTU ĈIUTAGE!

La Radio-Sendejo en Ĥarkov, ĉefurbo ukrainia, **ĉiutage** disaŭdigos por la laboristaro tutmonda politikajn, ekonomiajn k kulturajn informojn **en esperanto.** Ondlongo: 1304 metroj.

La brodkastoj okazos ĉiudimanĉe je 21 h. 30 m. ĝis 22 h. (MET), ĉiujn ceterajn tagojn je 21 h. 50 m. ĝis 22 h. (MET).

La tutmonda K-daro salutu la iniciaton de l' stacio, kiu aranĝis unuafoje en la historio de nia movado ĉiutagan radioparoladon esp-ajn.

La K-doj bonvolu sciigi, kiaj temoj estus interesaj por ili. Se ili opinias, ke la disaŭdiga daŭro devas esti pli ampleksa, ili bonvolu ankaŭ noti tion.

Adreso de l' stacio: Radio-Stancia, Sovetskaja Ploŝĉadj, **Ĥarkov,** Ukrainio.

Dneprano.

RECENZEJO

Duope ricevitajn verkojn ni recenzas, unuope ricevitajn ni nur mencias.

L. N. Newell, THE CONCISE COURSE IN ESPERANTO. Form. 10×16 cm. 124 pĝ. Prezo 9 d.

Montague C. Butler, STEP BY STEP IN ESPERANTO. Form. 12×18½ cm. 240 pĝ. Prezo 1 s. 6 d.

Ambaŭ eldonitaj de The British Esperanto Assocn. (Inc.), 142 High Holborn, London, W. C. 1.

La unua el ĉi tiuj anglalingvaj esp. lernolibroj estas ĝuste... tre malkonciza. Ekz. 6 paĝoj estas uzitaj nur por prononcado, ĉefe ĉar estas multe da ripetado k tro da ekzemploj. Oni rimarkas ĉi tion tra la libro. La korelativa tabelo mankas, sed ĝiaj vortoj estas disigitaj en la diversajn lecionojn tiel, ke la lernanto ne profitas la mirindan k o n c i z e c o n k klarecon de tiu tabelo. Krom la trovorteco, la instruo estas efika; sed ĉu alfabeta aranĝo ĉe la lecionaj vortaroj ne pli helpus la lernanton, ol konfuza mikso de l' ĉef-literoj?

La dua libro, ankaŭ montras trovortemon (la titol-paĝo eĉ entenas 20 liniojn). Ĝi estas vera salato el klarigoj, konsiloj, versoj (ofte kelkaj strofoj por trakti unu punkton), ŝercoj k. c. Tamen, oni trovas bonajojn valorajn en la libro k povus elfosi fundan scion pri esp-o, malatentante la superfluojn. Evidente la libro ne estas por laboristoj, ĉar ĝi entenas konsilon aniĝi al UEA k BEA, sed nek SAT nek BLEA ricevas mencion. La lernanto ankaŭ ricevas konsilon legi "super ĉio" la Malnovan Testamenton, k eĉ enŝoviĝas cito el la S. Biblio sur la titol-paĝo. Espereble la anglalingvaj esperantistaj laboristoj iam sukcesos eldoni, same kiel la franc- k germanlingvaj, sian propran lernolibron...

E. K. L.

NIA POŜTO

7198. — Ni jam posedas abundege materialon pri Sovetio, sekve estas dube, ĉu ni povos utiligi vian artikolon.

15 076. — Ni aperigos vian disertacion felietone post nelonge.

10 996. — Ni ĉerpos el la materialo por "L. L." okaze.

7960. — Ni uzos la enigmojn, sed ne verku tro da ili, ĉar ni havas ankoraŭ provizon.

Red.

MEMORNOTO

Represis el "S-ulo":

F r a u e n r e c h t, Aarau, okt., La kontraŭfremdula Usono (sen mencio de l' fonto!); N o r t h e r n V o i c e, Manchester, 4. 10., Pri Usono (el serio de Filip); A c c i o n, Buenos-Aires, 25. 9., Ford k Standard; U j E l ö r e, Novjorko, 23. 7., Trans la arkta limo (219); S p a r t a c u s (klubgaz.), N. Jorko, sept., pri rusl. ŝiparo (237); P s k o v s k i N a b a t, Pskov, 17. 8., Pri faŝismo en Aŭstrio (sen mencio de l' fonto!).

Priesper. artik. k notojn enhavis:

S i g n a l e n, Stokh., 17. 10.; I T F - B u l t e n o, A'dam, 1. 10.; R é g é n é r a t i o n, Paris, aŭg./sept.; S u n d a y W o r k e r, London, 20. 10.; P s k o v s k i N a b a t, Pskov, 3. 10.

Pri SAT enpresis:

D. V o l k s l e h r e r, Langensalza, 29. 9.; S o c i a l d e m o k r a t e n, Odense, 15. 10.; P s k o v s k i N a b a t, Pskov, 1. 8.

Peresper. materialon aperigis:

D a i l y W o r k e r, Novjorko, 27. 8.; P s k o v s k i N a b a t, Pskov, 12. 10. 1928, 7. 11. 1928, 1. 8. 1929, 28. 8., 3. 10., 1. 9., 30. 4.; P s k o v k i P a h a r, 31. 8.

Korekto. En la "Inter Ni" de la n-o 264, p. 45, lin. 6 de supre en la unua kolono, necesas legi "edukitoj" (anst. "edukistoj", kiu preseraro malklarigas la sencon de la frazo).

DANKEGO!

Mi dankas partoprenintojn de l' 9-a SAT-Kongreso k aliajn klaskonsciajn laboristojn, kiuj per agoj pruvis al mi ĝustan internacian lab. solidarecon dum mia vojaĝo al la 9-a Kongreso k reen. Ĉi tion fari antaŭe mi ne povis pro senlaboro.

Vivu la internacia lab. solidareco!
Partoprenanto de la kongreso, senlaborulo el blanka lando.

Militleterojn

de proletoj mortintaj sur militbuĉejoj projektas kolekti en libro germ. lab. eldonejo. Ĉiulandaj Gek-doj, kiuj posedas tiajn leterojn enhavantaj ion gravan pri pensoj k opinioj, estas petataj sendi esp. kopiojn al G. Nitzsche, **Chemnitz 16,** Zwickauer Str. 152, Germ. Kompenso donota laŭdezire. — Naciaj k fakaj esp. gaz. bonvolu represigi ĉi tiun alvokon!

ENHAVO:

Abonfarifo al Sennaciulo:

(La unua nombro montras jarabonon por membroj de SAT, la dua en krampoj montras la jarabonon por nemembroj. Ni ankaŭ akceptas ¼-j a r a n a b o n o n.)

Argentino, pes. 5 (6); Aŭstrio, ŝil. 10 (12); Belgio, belgoj 10 (12); Brazilio, milrejs. 15 (18); Britio, ŝil. 8 (9); Bulgario, lev. 200 (250); Ĉeĥoslovakio, kr. 50 (60); Danio, kr. 8 (10); Estonio, kr. 7 (8); Finnlando, mk. 70 (80); Francio, fr. 35 (40); Germanio, mk. 8 (9); Hispanio, pes. 10 (12); Hungario, peng. 8 (10); Italio, lir. 40 (45); Japanio, jen. 4 (5); Jugoslavio, din. 100 (120); Latvio, lat. 8 (10); Litovio, lid. 15 (20); Nederlando, guld. 5 (6); Norvegio, kr. 8 (9); Polio, zlot. 12 (15); Portugalio, esk. 35 (40); Rumanio, lej. 300 (350); Sovetio, rubl. 4 (4,50); Svedio, kr. 8 (9); Svisio, fr. 10 (12); Usono, dol. 2 (2,50). — Ponumera prezo estas: 0,20 mk. g. = 0,25 fr. svis.

M O N O N O N I S E N D U: rekte al la Administranto de SAT, **Richard Lerchner, Colmstr. 1, Leipzig-O-27 (Germanio)**, poŝtĉekkonto 6835 aŭ pere de unu el la jenaj poŝtkontoj, ĉiuj je la nomo de R. L e r c h n e r: Bruxelles, 227 848 — s'-Gravenhage, 142 084 — Praha, 501 007 — Stockholm, 4268 — Warszawa, 191 335 — Wien-D, 137 725 — Zagreb, 40 040 — Kobenhavn, 14 938 — Zürich-VIII, 15 929 — La francianoj pagu al Sennacieca Asocio Tutmonda, 23 rue Boyer, Paris-XX, per la poŝtkonto 1234—22. — La sovetianoj al CK de SEU, poŝtkesto n-o 630, Moskvo. En landoj kie ni ne havas poŝtkontojn, oni pagu per **ŝtataj monbiletoj en registrita letero.**

Presejo: Peuvag. Druckerei-Filiale Leipzig (Germanio)